

ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

Komentarz

redakcja naukowa
Ambroży Mituś, Aldona Piotrowska

Mariusz Brzozowski, Tomasz Długosz, Kamil Dobosz, Adam Drozdek
Magdalena Frańczuk, Marcin Grzybowski, Michał Hejbudzki, Michał Krzykowski
Aleksandra Kudrzycka-Szypillo, Ambroży Mituś, Jakub Olech
Beata Pachuca-Smulska, Rafał Pietraszuk, Aldona Piotrowska, Bartosz Prusik
Igor Zachariasz, Elżbieta Zębek, Jakub Jan Zięty, Monika Ziniewicz

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

Komentarz

redakcja naukowa
Ambroży Mituś, Aldona Piotrowska

Mariusz Brzozowski, Tomasz Długosz, Kamil Dobosz, Adam Drozdek
Magdalena Frańczuk, Marcin Grzybowski, Michał Hejbudzki, Michał Krzykowski
Aleksandra Kudrzycka-Szypillo, Ambroży Mituś, Jakub Olech
Beata Pachuca-Smulska, Rafał Pietraszuk, Aldona Piotrowska, Bartosz Prusik
Igor Zachariasz, Elżbieta Zębek, Jakub Jan Zięty, Monika Ziniewicz

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Stan prawny na 30 maja 2024 r.

Recenzent

Dr hab. Michał Domagała

Wydawca

Dagna Kordyasz

Redaktor prowadzący

Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne

Joanna Ośka

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Komentarze do poszczególnych artykułów napisali:

Tomasz Długosz – art. 1–3a

Kamil Dobosz – art. 120–125b, 161–167

Adam Drozdek – art. 83l–83s, 168–177, 184a–184n

Magdalena Frańczuk – art. 63–83a

Marcin Grzybowski – art. 84–119a

Michał Hejbudski – art. 29, 30

Michał Krzykowski – art. 31–32

Aleksandra Kudrzycka-Szypiłło – art. 18a, 19

Ambroży Mituś – art. 4–18, art. 160a–160d

Jakub Olech – art. 127a–135

Beata Pachuca-Smulska – art. 20–24, 27–28

Rafał Pietraszuk – art. 34

Aldona Piotrowska – art. 35, 38ab–62a

Igor Zachariasz – art. 136–160

Elżbieta Zębek – art. 19a, 25

Jakub Jan Zięty, Mariusz Brzozowski – art. 36, 38

Jakub Jan Zięty, Bartosz Prusik – art. 37

Jakub Jan Zięty – art. 38aa

Monika Ziniewicz – art. 26, 33

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2024

ISBN 978-83-8358-680-9

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. +48 728 313 462

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	19
Wstęp	23
Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1436 ze zm.)	25
ROZDZIAŁ 1. Przepisy ogólne	27
Art. 1. [Przedmiot ustawy]	27
Art. 2. [Definicje]	38
Art. 2a. [Pojęcie ceny stosowane w ustawie – cena niezawierająca kwoty podatku VAT; dzień rozpoczęcia i zakończenia modernizacji]	62
Art. 3. [Obowiązek uzyskania koncesji]	64
Art. 3a. [Pośredniczenie w partnerskim handlu energią z o.z.e.]	65
ROZDZIAŁ 2. Zasady i warunki wykonywania działalności w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w mikroinstalacji oraz małej instalacji, z wyłączeniem wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego lub z biopłynów, zasady wykonywania działalności w zakresie biogazu lub biometanu oraz zasady wytwarzania energii elektrycznej przez prosumentów energii odnawialnej, prosumentów zbiorowych energii odnawialnej oraz prosumentów wirtualnych energii odnawialnej	67
Art. 4. [Rozliczenie ilości energii elektrycznej wprowadzonej i pobranej z sieci przez prosumenta]	67
Art. 4a. [Umowa o współpracy między prosumentami]	78
Art. 4b. [Rozliczanie prosumentów w oparciu o model net-billing]	82
Art. 4c. [Depozyt prosumencki]	88
Art. 4d. [Dalsze stosowanie systemu opustów dla prosumentów]	91
Art. 5. [Obowiązki informacyjne wobec operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego]	93
Art. 6. (uchylony)	97

Art. 6a.	[Sprawozdanie roczne operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego; raport zbiorczy Prezesa URE]	97
Art. 7.	[Działalność regulowana]	98
Art. 8.	[Rejestr wytwórców energii w małej instalacji i rejestr wytwórców biogazu]	100
Art. 9.	[Obowiązki wytwórcy energii w małej instalacji oraz wytwórcy biogazu lub biometanu]	100
Art. 10.	[Wpis do rejestru wytwórców energii w małej instalacji lub rejestru wytwórców biogazu]	104
Art. 11.	[Prowadzenie rejestru wytwórców energii w małej instalacji oraz rejestru wytwórców biogazu]	106
Art. 11a.	[Termin dokonania wpisu wytwórcy do rejestru wytwórców energii w małej instalacji lub do rejestru wytwórców biogazu]	108
Art. 12.	[Zmiana wpisu w rejestrze wytwórców energii w małej instalacji lub w rejestrze wytwórców biogazu]	108
Art. 13.	[Odmowa wpisu do rejestru wytwórców energii w małej instalacji lub rejestru wytwórców biogazu]	109
Art. 14.	[Zakaz wykonywania działalności gospodarczej w zakresie małych instalacji albo w zakresie biogazu lub biometanu]	110
Art. 15.	[Wykreślenie z urzędu z rejestru wytwórców energii w małej instalacji lub z rejestru wytwórców biogazu; ponowny wpis do rejestru]	112
Art. 16.	[Odwołanie od decyzji]	113
Art. 16a.	[Inne podstawy wykreślenia wytwórcy z rejestru wytwórców energii w małej instalacji albo rejestru wytwórców biogazu]	114
Art. 17.	[Zbiorczy raport roczny]	114
Art. 18.	[Odpowiednie stosowanie przepisów ustawy – Prawo przedsiębiorców]	115

ROZDZIAŁ 3. Zasady i warunki wykonywania działalności w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego lub biopłynów oraz wytwarzania biogazu rolniczego, biometanu z biogazu rolniczego lub biopłynów		117
Art. 18a.	[Przepisy stosowane do prosumentów energii odnawialnej wytwarzających energię z biogazu rolniczego]	117
Art. 19.	[Uprawnienie do sprzedaży biogazu rolniczego oraz energii elektrycznej i ciepła wytworzonych z biogazu rolniczego]	118
Art. 19a.	[Warunki konieczne do spełnienia przez wytwórcę energii elektrycznej z biogazu rolniczego w mikroinstalacji posiadającego zaświadczenie o możliwości sprzedaży niewykorzystanej energii elektrycznej]	119
Art. 20.	[Obowiązki informacyjne wobec operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego]	121
Art. 21.	(uchylony)	124
Art. 22.	[Sprawozdania półroczne]	124

Art. 22a.	[Wyłączenie stosowania przepisów do prosumentów wytwarzających energię z biogazu rolniczego]	126
Art. 23.	[Działalność regulowana]	127
Art. 24.	[Rejestr wytwórców biogazu rolniczego]	130
Art. 25.	[Obowiązki wytwórcy biogazu rolniczego]	134
Art. 26.	[Wpis do rejestru wytwórców biogazu rolniczego]	143
Art. 27.	[Prowadzenie rejestru wytwórców biogazu rolniczego]	150
Art. 27a.	[Termin dokonania wpisu wytwórcy do rejestru wytwórców biogazu rolniczego]	154
Art. 28.	[Zmiana wpisu w rejestrze wytwórców biogazu rolniczego]	155
Art. 29.	[Odmowa wpisu do rejestru wytwórców biogazu rolniczego]	156
Art. 30.	[Zakaz wykonywania działalności gospodarczej w zakresie biogazu rolniczego]	163
Art. 31.	[Wykreślenie z rejestru wytwórców biogazu rolniczego z urzędu]	171
Art. 31a.	[Inne podstawy wykreślenia z rejestru wytwórców biogazu rolniczego z urzędu]	174
Art. 32.	[Zbiorczy raport roczny]	175
Art. 33.	[Kontrola wykonywania działalności w zakresie biogazu rolniczego]	177
Art. 34.	[Działalność regulowana]	182
Art. 35.	[Obowiązki wytwórcy biopłynów; zbiorczy raport roczny]	183
Art. 36.	[Odpowiednie stosowanie przepisów]	186
Art. 37.	[Odpowiednie stosowanie przepisów ustawy – Prawo przedsiębiorców]	186
Art. 38.	[Stosowanie przepisów k.p.a.]	187

ROZDZIAŁ 4. Mechanizmy i instrumenty wspierające wytwarzanie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, biogazu rolniczego, biometanu oraz ciepła, w instalacjach odnawialnego źródła energii			189
Art. 38a.	(uchylony)		189
Art. 38aa.	[Porozumienie klastra energii]		189
Art. 38ab.	[Obszar działalności klastra energii]		202
Art. 38ac.	[Rejestr klastrow energii]		204
Art. 38ad.	[Sprawozdanie koordynatora klastra energii]		205
Art. 38ae.	[Obowiązki operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego wobec członków klastra energii]		206
Art. 38af.	[Obowiązki operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego wobec członków klastra energii]		208
Art. 38b.	(uchylony).		208
Art. 38c.	[Obszar działania spółdzielni energetycznej]		208
Art. 38d.	(uchylony)		219
Art. 38da.	[Obowiązki operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, na którego obszarze spółdzielnia energetyczna ma zamiar rozpocząć działanie; obowiązki sprzedawcy wobec spółdzielni energetycznej]		219

Art. 38e.	[Warunki konieczne do spełnienia przez spółdzielnię energetyczną]	221
Art. 38f.	[Przedmiot działalności spółdzielni energetycznej; wykaz spółdzielni energetycznych]	222
Art. 38g.	[Wniosek o zamieszczenie w wykazie spółdzielni energetycznych] . . .	223
Art. 38h.	[Dane podlegające zamieszczeniu w wykazie spółdzielni energetycznych]	226
Art. 38i.	[Obowiązki informacyjne spółdzielni energetycznej wobec Dyrektora Generalnego KOWR]	227
Art. 38j.	[Zaświadczenie o zamieszczeniu danych spółdzielni energetycznej w wykazie spółdzielni energetycznych]	227
Art. 38k.	[Odmowa zamieszczenia spółdzielni w wykazie spółdzielni energetycznych]	227
Art. 38l.	[Wykreślenie danych spółdzielni energetycznej z wykazu spółdzielni energetycznych]	228
Art. 38m.	[Obowiązki dokumentacyjno-sprawozdawcze spółdzielni energetycznej]	228
Art. 38ma.	[Udostępnianie danych pomiarowych]	229
Art. 38n.	[Czynności kontrolne wobec spółdzielni energetycznych]	230
Art. 38o.	[Stosowanie do spółdzielni energetycznych przepisów Prawa spółdzielczego, Prawa energetycznego lub przepisów o spółdzielniach rolników]	230
Art. 39.	[Pomoc inwestycyjna]	231
Art. 39a.	[Pomoc inwestycyjna]	234
Art. 40.	[Obowiązek zakupu energii elektrycznej]	237
Art. 41.	[Warunki zakupu energii elektrycznej]	240
Art. 42.	[Zakup energii elektrycznej przez sprzedawcę zobowiązanego]	242
Art. 43.	[Cena zakupu energii elektrycznej przez sprzedawcę zobowiązanego]	244
Art. 44.	[Świadectwo pochodzenia energii elektrycznej]	245
Art. 45.	[Wniosek o wydanie świadectw pochodzenia]	248
Art. 46.	[Wezwanie do uzupełnienia wniosku; wydanie świadectwa pochodzenia; wyłączenia]	251
Art. 46a.	[Świadectwa pochodzenia wydane na podstawie ustawy – Prawo energetyczne]	253
Art. 47.	[Monitoring cen]	253
Art. 47a–50.	(uchylone)	255
Art. 51.	[Postanowienie o odmowie wydania świadectwa]	255
Art. 52.	[Obowiązek uzyskania i przedstawiania do umorzenia świadectw pochodzenia]	255
Art. 53.	[Współczynnik intensywności zużycia energii elektrycznej]	258
Art. 54.	[Obowiązki informacyjne odbiorcy przemysłowego]	258
Art. 55.	[Sankcja za nieprzekazanie informacji w terminie lub za podanie nieprawdziwych danych]	259
Art. 55a.	[Wykaz odbiorców przemysłowych, na których nałożono sankcję] . . .	260

Art. 56.	[Opłata zastępcza]	260
Art. 57.	[Deklaracja o ilości zakupionej energii elektrycznej]	261
Art. 58.	[Koszty uzasadnione uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia]	262
Art. 59.	[Minimalny udział energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w sprzedaży energii elektrycznej]	263
Art. 60.	[Zmiana minimalnego udziału]	264
Art. 60a.	[Obowiązek stosowania urządzeń pomiarowo-rozliczeniowych] . . .	265
Art. 60b.	[Obowiązek dokonywania pomiarów przez wytwórcę wykonującego działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania biogazu, biogazu rolniczego, biometanu lub wodoru odnawialnego]	266
Art. 61.	[Delegacja ustawowa]	266
Art. 62.	[Delegacja ustawowa]	267
Art. 62a.	[Delegacja ustawowa]	268
Art. 63.	[Zbywalność praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia]	268
Art. 64.	[Rejestr świadectw pochodzenia]	270
Art. 65.	[Umarzanie świadectw pochodzenia]	272
Art. 66.	[Wniosek o umorzenie świadectwa pochodzenia składany przez dom maklerski]	273
Art. 67.	[Skutki umorzenia świadectwa pochodzenia]	273
Art. 68.	[Opłata zastępcza]	274
Art. 69.	[Informacja o wpłatach z tytułu opłat zastępczych]	275
Art. 69a.	[Systemy wsparcia]	275
Art. 69b.	[Systemy wsparcia w przypadku energii elektrycznej wytworzonej w instalacji przez obywatelską społeczność energetyczną]	276
Art. 70.	[Uprawnienia Prezesa URE]	277
Art. 70a.	[Sprzedaż niewykorzystanej energii elektrycznej wytworzonej w instalacji odnawialnego źródła energii o mocy mniejszej niż 500 kW oraz o mocy nie mniejszej niż 500 kW i nie większej niż 1 MW]	278
Art. 70b.	[Deklaracja o zamiarze sprzedaży niewykorzystanej energii elektrycznej; zaświadczenie o możliwości sprzedaży niewykorzystanej energii elektrycznej]	282
Art. 70ba.	[Jednorazowe przedłużenie terminu spełnienia zobowiązania do wytworzenia po raz pierwszy energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii oraz okresu produkcji urządzeń wchodzących w skład instalacji odnawialnego źródła energii]	288
Art. 70c.	[Zawarcie umowy sprzedaży niewykorzystanej energii elektrycznej; odpowiedzialność za bilansowanie handlowe]	290
Art. 70d.	[Ograniczenie maksymalnej mocy zainstalowanej elektrycznej instalacji odnawialnego źródła energii]	291
Art. 70e.	[Stała cena zakupu]	292

Art. 70f.	[Data początkowa i czas trwania obowiązku zakupu niewykorzystanej energii elektrycznej]	293
Art. 70g.	[Sprzedaż niewykorzystanej energii elektrycznej wytworzonej w instalacji odnawialnego źródła energii o mocy nie większej niż 1 MW]	296
Art. 70h.	[Deklaracja o zamiarze sprzedaży niewykorzystanej energii elektrycznej; zaświadczenie o możliwości sprzedaży niewykorzystanej energii elektrycznej]	297
Art. 70i.	[Ograniczenie maksymalnej mocy zainstalowanej elektrycznej instalacji odnawialnego źródła energii]]	299
Art. 70j.	[Stała cena zakupu]	299
Art. 71.	[Deklaracja o przystąpieniu do aukcji]	299
Art. 72.	[Wymagania wobec wytwórców przystępujących do aukcji]	303
Art. 72a.	[Sprzedaż energii elektrycznej wytworzonej w innej instalacji odnawialnego źródła energii]	304
Art. 73.	[Aukcja na sprzedaż energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii]	306
Art. 74.	[Wymagania w stosunku do urządzeń wchodzących w skład instalacji odnawialnego źródła energii]	311
Art. 75.	[Ocena formalna przygotowania do wytwarzania energii elektrycznej]	315
Art. 76.	[Dopuszczenie do aukcji]	320
Art. 77.	[Okres obowiązku zakupu energii elektrycznej; cena referencyjna]	321
Art. 77a.	[Harmonogram przeprowadzenia aukcji]	326
Art. 78.	[Przeprowadzenie aukcji]	327
Art. 79.	[Składanie ofert]	331
Art. 79a.	[Jednorazowe przedłużenie terminu spełnienia zobowiązania do sprzedaży po raz pierwszy w ramach systemu aukcyjnego energii elektrycznej wytworzonej w instalacji odnawialnego źródła energii oraz okresu produkcji urządzeń wchodzących w skład instalacji odnawialnego źródła energii]	336
Art. 80.	[Zwycięzca aukcji; aukcja interwencyjna]	337
Art. 81.	[Zamknięcie aukcji; unieważnienie aukcji]	341
Art. 82.	[Umowa sprzedaży energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnego źródła energii]	345
Art. 83.	[Obowiązki informacyjne]	346
Art. 83a.	[Zgoda Prezesa URE na przejście praw i obowiązków sprzedawcy zobowiązanego na nabywcę instalacji odnawialnego źródła energii]	353
Art. 83b.	[Przystąpienie do aukcji na wsparcie operacyjne]	355
Art. 83c.	[Energia elektryczna sprzedawana w drodze aukcji na wsparcie operacyjne]	356
Art. 83d.	[Przeprowadzenie aukcji na wsparcie operacyjne]	356
Art. 83e.	[Prawo do pokrycia ujemnego salda wynikające z wygranej aukcji na wsparcie operacyjne]	358

Art. 83f.	[Rozliczenie obowiązku sprzedaży energii elektrycznej w ramach aukcji na wsparcie operacyjne]	358
Art. 83g.	[Określenie referencyjnej ceny operacyjnej]	358
Art. 83h.	[Składanie ofert w trakcie sesji aukcji na wsparcie operacyjne]	361
Art. 83i.	[Informacje przekazywane operatorowi rozliczeń energii odnawialnej po rozstrzygnięciu aukcji na wsparcie operacyjne]	362
Art. 83j.	[Weryfikacja rzeczywistego udziału wartości energetycznej biomasy, biopłynów, biogazu lub biogazu rolniczego w łącznej wartości energetycznej wszystkich spalonych paliw zużytych do wytworzenia energii elektrycznej lub ciepła]	363
Art. 83k.	[Uzupełniające stosowanie innych przepisów do przeprowadzenia aukcji na wsparcie operacyjne]	363

ROZDZIAŁ 4a. Mechanizmy i instrumenty wspierające wytwarzanie biometanu w instalacjach odnawialnego źródła energii

Art. 83l.	[Uprawnienie do sprzedaży biometanu wprowadzonego do sieci gazowej]	364
Art. 83m.	[Deklaracja o zamiarze sprzedaży biometanu; zaświadczenie o możliwości sprzedaży wytworzonego biometanu]	365
Art. 83n.	[Stała cena zakupu biometanu]	368
Art. 83o.	[Cena referencyjna biometanu]	369
Art. 83p.	[Powstanie i czas obowiązywania prawa do pokrycia ujemnego salda]	370
Art. 83q.	[Pomniejszenie stałej ceny zakupu biometanu o wartość pomocy inwestycyjnej]	370
Art. 83r.	[Ograniczenie maksymalnej mocy zainstalowanej instalacji odnawialnego źródła energii służących do wytwarzania biometanu]	372
Art. 83s.	[Biometan ze wsparciem a obowiązek zapewnienia minimalnego udziału innych paliw odnawialnych lub biokomponentów zawartych w paliwach ciekłych lub biopaliwach ciekłych]	373

ROZDZIAŁ 4b. Kontrole, bilansowanie handlowe i opłata OZE

Art. 84.	[Kontrola]	374
Art. 85.	[Wykonywanie czynności kontrolnych]	376
Art. 86.	[Uprawnienia osób przeprowadzających czynności kontrolne]	378
Art. 87.	[Protokół z przeprowadzonej kontroli]	380
Art. 88.	[Stwierdzenie niezgodności w wyniku kontroli]	381
Art. 89.	[Przekazanie informacji właściwemu sprzedawcy]	384
Art. 90.	[Stosowanie przepisów k.p.a.; zażalenie]	386
Art. 91.	[Stosowanie przepisów ustawy – Prawo przedsiębiorców]	388
Art. 92.	[Zakup energii elektrycznej]	389
Art. 93.	[Obowiązki sprzedawcy zobowiązanego]	396

Art. 93a.	[Obowiązek przedstawienia opinii potwierdzającej zasadność uznania instalacji za instalację wykorzystującą wyłącznie biogaz do wytwarzania energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji]	404
Art. 93b.	[Składanie oświadczeń w formie elektronicznej]	406
Art. 94.	[Wypłaty na pokrycie ujemnego salda]	407
Art. 95.	[Opłata o.z.e.]	408
Art. 96.	[Obliczenie opłaty o.z.e.]	410
Art. 97.	[Opłaty związane z zapewnieniem dostępności energii ze źródeł odnawialnych]	411
Art. 98.	[Stawka opłaty o.z.e.]	412
Art. 99.	[Stawka opłaty o.z.e.]	413
Art. 100.	[Obowiązki informacyjne]	414
Art. 101.	[Okresy rozliczeniowe przy opłatach o.z.e.]	416
Art. 101a.	[Informacja o środkach zgromadzonych z tytułu opłaty OZE; przekazanie środków operatorowi rozliczeń energii odnawialnej] . . .	417
Art. 102.	[Zadłużenie na pokrycie ujemnego salda]	417
Art. 103.	[Środki przeznaczone na pokrycie ujemnego salda]	419
Art. 104.	[Charakter środków z opłaty o.z.e.]	420
Art. 105.	[Lokowanie środków z opłat o.z.e.]	421
Art. 105a.	[Przeznaczenie środków z tytułu opłat o.z.e. na pokrycie niedoboru środków na rachunku opłaty przejściowej]	421
Art. 106.	[Siedziba Operatora Rozliczeń Energii Odnawialnej]	422
Art. 107.	[Przedmiot działalności Operatora Rozliczeń Energii Odnawialnej]	422
Art. 108–112.	(uchylone)	423
Art. 113.	[Obowiązki sprawozdawcze Operatora Rozliczeń Energii Odnawialnej]	423
Art. 114–115.	(uchylone)	424
Art. 116.	[Obowiązek zakupu ciepła lub chłodu wytworzonego w określonych instalacjach]	424
Art. 117.	[Ciepło wytworzone z biopłynów]	427
Art. 118.	[Świadczenie usługi przesyłania lub dystrybucji biometanu]	429
Art. 119.	(uchylony)	430
Art. 119a.	[Delegacja ustawowa – cechy drewna energetycznego]	430
ROZDZIAŁ 5. Gwarancje pochodzenia		432
Art. 120.	[Charakter gwarancji pochodzenia]	432
Art. 121.	[Wniosek o wydanie gwarancji pochodzenia]	436
Art. 122.	[Wezwanie do uzupełnienia wniosku; wydanie gwarancji pochodzenia]	443
Art. 123.	[Uznanie gwarancji pochodzenia wydanej w innym państwie]	448
Art. 124.	[Rejestr gwarancji pochodzenia]	449
Art. 124a.	[Umorzenie gwarancji pochodzenia]	452
Art. 125.	[Odmowa wydania lub uznania gwarancji pochodzenia]	454

Art. 125a.	[Opracowanie i publikacja informacji o rocznym miksie energii resztkowej]	454
Art. 125b.	[Pokrycie kosztów budowy, utrzymania, rozbudowy i modyfikacji systemu teleinformatycznego służącego realizacji zadań Prezesa URE związanych z gwarancjami pochodzenia]	457

ROZDZIAŁ 6. Informacja statystyczna w zakresie energii ze źródeł

odnawialnych	459
Art. 126–127. (uchylone)	459
Art. 127a. [Określenie krajowego celu OZE]	459
Art. 127b. [Działania wykazywane w zintegrowanym krajowym planie na rzecz energii i klimatu oraz jego aktualizacji oraz w sprawozdaniach z postępów w dziedzinie energii i klimatu]	460
Art. 128. [Podmioty wykonujące zadania związane z funkcjonowaniem rynku energii ze źródeł odnawialnych]	462
Art. 129. [Obliczanie udziału energii ze źródeł odnawialnych]	464
Art. 130. [Zaliczenie energii z biopłynów na poczet realizacji krajowego celu OZE]	465
Art. 131. [Elektroniczna baza danych wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych]	467
Art. 132. [Informacje o kosztach i korzyściach wynikających ze stosowania urządzeń korzystających z odnawialnych źródeł energii]	468
Art. 133. [Informowanie społeczeństwa o odnawialnych źródłach energii] . .	468
Art. 134. [Informowanie o instalacjach odnawialnych źródeł energii]	470
Art. 135. [Definicja energii ze źródeł odnawialnych dla celów statystycznych]	470

ROZDZIAŁ 7. Warunki i tryb wydawania certyfikatów instalatorom instalacji

odnawialnego źródła energii oraz akredytowania organizatorów szkoleń	472
Art. 136. [Certyfikat dla instalatorów instalacji odnawialnych źródeł energii]	472
Art. 137. [Egzamin dla instalatorów]	474
Art. 138. [Wniosek o wydanie certyfikatu]	475
Art. 139. [Wydanie i odmowa wydania certyfikatu; okres ważności certyfikatu]	476
Art. 140. [Odmowa wydania certyfikatu]	476
Art. 141. [Cofnięcie wydanego certyfikatu]	476
Art. 142. [Przedłużenie ważności certyfikatu]	477
Art. 143. [Wniosek o przedłużenie certyfikatu]	477
Art. 144. [Wtórnik certyfikatu; zmiana danych certyfikatu]	478
Art. 145. [Uznawanie certyfikatów wydanych w innych państwach]	479
Art. 146. [Akredytowany organizator szkolenia dla instalatorów]	479
Art. 147. [Akredytacje wydawane przez Prezesa UDT]	480
Art. 148. [Pozostawienie wniosku bez rozpoznania; wezwanie do usunięcia braków]	481

Art. 149.	[Termin udzielenia akredytacji; okres ważności akredytacji]	481
Art. 150.	[Odmowa udzielenia akredytacji]	482
Art. 151.	[Ograniczenie zakresu lub cofnięcie akredytacji]	482
Art. 152.	[Delegacja ustawowa]	482
Art. 153.	[Uznawanie akredytacji wydawanych w innych państwach]	483
Art. 154.	[Komitet Odwoławczy przy Prezesie UDT]	484
Art. 155.	[Odwołanie]	484
Art. 156.	[Rozpatrzenie odwołania]	485
Art. 157.	[Opłaty]	486
Art. 158.	[Rejestry certyfikowanych instalatorów i akredytowanych organizatorów szkoleń]	487
Art. 159.	[Termin usunięcia danych z rejestrów certyfikowanych instalatorów i akredytowanych organizatorów szkoleń]	487
Art. 160.	[Przechowywanie dokumentacji]	488
 ROZDZIAŁ 7a. Krajowy punkt kontaktowy do spraw odnawialnych źródeł energii		
Art. 160a.	[Zadania krajowego punktu kontaktowego do spraw odnawialnych źródeł energii]	489
Art. 160b.	[Udostępnienie podręcznika procedur w zakresie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych]	493
Art. 160c.	[Powierzenie realizacji niektórych zadań krajowego punktu kontaktowego innym podmiotom]	493
Art. 160d.	[Sprawozdanie z działania krajowego punktu kontaktowego]	493
 ROZDZIAŁ 8. Zasady współpracy międzynarodowej w zakresie odnawialnych źródeł energii oraz wspólnych projektów inwestycyjnych		
Art. 161.	[Transfer statystyczny]	495
Art. 162.	[Przesłanie Komisji Europejskiej informacji o transferze statystycznym]	497
Art. 163.	[Transfer statystyczny a krajowy cel OZE]	498
Art. 164.	[Wspólny projekt energetyczny]	499
Art. 165.	[Zgoda na przystąpienie do wspólnego projektu energetycznego]	501
Art. 166.	[Przekazanie Komisji Europejskiej informacji o wspólnym projekcie energetycznym]	503
Art. 167.	[Uwzględnienie w krajowym celu energii wytworzonej w innym państwie]	504
 ROZDZIAŁ 9. Kary pieniężne		
Art. 168.	[Kary pieniężne]	507
Art. 169.	[Wymierzenie kary pieniężnej]	511
Art. 170.	[Wysokość kary pieniężnej]	515
Art. 171.	[Sprawozdanie o liczbie i wysokości wymierzonych kar]	517
Art. 172.	[Nałożenie kary na kierownika przedsiębiorstwa energetycznego]	517
Art. 173.	[Odstąpienie od wymierzenia kary]	518

Art. 174.	[Znikomy zakres naruszeń]	519
Art. 175.	[Rachunek bankowy]	521
Art. 176.	[Egzekucja kar pieniężnych]	522
Art. 177.	[Zawiadomienie Komisji Europejskiej o karach pieniężnych]	523
ROZDZIAŁ 10. Zmiany w przepisach obowiązujących		524
Art. 178–184.	(zmiany pominięto)	524
ROZDZIAŁ 10a. Przepisy epizodyczne		525
Art. 184a.	[Złożenie deklaracji o zamiarze sprzedaży niewykorzystanej energii elektrycznej]	525
Art. 184b.	[Zmiana deklaracji o zamiarze sprzedaży niewykorzystanej energii elektrycznej]	527
Art. 184c.	[Wniosek o uznanie instalacji za instalację, dla której określono cenę referencyjną]	528
Art. 184d.	[Utrzymanie w mocy niewypowiedzianych umów o przyłączenie do sieci]	531
Art. 184e.	[Przedłużenie ważności certyfikatów wydawanych instalatorom mikroinstalacji, małych instalacji i instalacji odnawialnego źródła energii]	532
Art. 184f.	[Czasowe rozszerzenie definicji drewna energetycznego]	533
Art. 184g.	[Czasowe wyłączenie stosowania przepisów określających cechy drewna energetycznego]	533
Art. 184h.	[Delegacja ustawowa – maksymalne ilości i wartości energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii do sprzedaży w drodze aukcji w latach 2022–2027]	534
Art. 184i.	[Skorygowane świadectwo pochodzenia energii z odnawialnych źródeł energii wytworzonej do końca 2015 r.]	535
Art. 184j.	[Wyłączenie stosowania obowiązku minimalnego udziału wagowego biomasy pochodzenia rolniczego w łącznym udziale wagowym biomasy w przypadku energii z OZE wytworzonej od 1 sierpnia do 31 grudnia 2022 r.]	535
Art. 184k.	[Opłaty stosowane w przypadku energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnych źródeł energii przez członków klastra energii]	536
Art. 184l.	[Warunki korzystania ze szczególnych zasad rozliczeń przez członków klastra energii]	537
Art. 184m.	[Zasady dokonywania rozliczeń przez operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego oraz sprzedawcy w odniesieniu do członków klastra energii]	539
Art. 184n.	[<i>Vacatio legis</i> dla systemu wsparcia operacyjnego]	539
ROZDZIAŁ 11. Przepisy przejściowe		541
Art. 185.	[Wysokość opłaty OZE w 2015 r.]	541
Art. 186.	[Ważność świadectw pochodzenia wydanych przed wejściem w życie ustawy]	541

Art. 187.	[Okres obowiązywania obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectwa pochodzenia z kogeneracji lub uiszczenia opłaty zastępczej]	541
Art. 188.	[Świadectwa pochodzenia i opłaty zastępcze za 2015 r.]	542
Art. 188a.	[Obowiązki za pierwsze półrocze 2016 r.]	546
Art. 188b.	[Obowiązek zakupu ciepła]	549
Art. 189.	[Oświadczenie potwierdzające zużycie nie mniej niż 100 GWh energii elektrycznej]	549
Art. 190.	[Obowiązek uzyskania i przedstawiania do umorzenia świadectw pochodzenia w latach 2015–2016]	549
Art. 191.	[Umowy o przyłączenie do sieci nie zrealizowane przed wejściem w życie ustawy]	551
Art. 192.	[Aktualizacja harmonogramu przyłączenia]	551
Art. 193.	[Postępowania dotyczące świadectw pochodzenia z kogeneracji]	552
Art. 194.	[Świadectwo pochodzenia dla energii wytworzonej w instalacji spalania wielopaliwowego]	552
Art. 194a.	[Ustalenie średniej rocznej ilości energii elektrycznej wytworzonej przy wykorzystaniu biomasy, biopłynów, biogazu lub biogazu rolniczego]	552
Art. 195.	[Ogłoszenie średnich cen energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym]	552
Art. 196.	[Podmiot obowiązany do zakupu energii elektrycznej]	552
Art. 197.	[Gwarancje pochodzenia wydane lub uznane przed wejściem w życie ustawy]	553
Art. 198.	[Dokument potwierdzający przysługujące podmiotowi gwarancje pochodzenia]	553
Art. 199.	[Oświadczenie składane przez odbiorcę przemysłowego]	553
Art. 200.	[Koncesje na wytwarzanie energii elektrycznej przyznane przed wejściem w życie ustawy]	553
Art. 201.	[Wpis z urzędu do rejestru działalności regulowanej]	553
Art. 202.	[Wytwórcy wytwarzający energię elektryczną z biopłynów przed wejściem w życie ustawy]	554
Art. 203.	[Zmiana wniosku o udzielenie koncesji na wniosek o wpis do rejestru działalności regulowanej]	554
Art. 204.	[Rejestr działalności regulowanej]	554
Art. 205.	[Wnioski o wpis do rejestru działalności regulowanej złożone przed wejściem w życie ustawy]	554
Art. 206.	[Zachowanie w mocy aktów wykonawczych]	555
Art. 207.	[Opłaty zastępcze, kary pieniężne]	555
Art. 208.	[Wysokość współczynnika korygującego; maksymalna ilość energii wytworzonej z odnawialnych źródeł energii]	555
Art. 209.	[Ilość energii elektrycznej, której zakup jest możliwy po przeprowadzeniu aukcji]	555
Art. 210.	[Pierwsza aukcja]	555
Art. 211.	[Pierwszy zbiorczy raport roczny]	556

Art. 212.	[Przekazanie zbiorczych raportów rocznych]	556
Art. 213.	[Pierwsze sprawozdanie kwartalne składane Prezesowi URE]	556
Art. 214.	[Pierwsze sprawozdanie kwartalne składane Prezesowi Agencji Rynku Rolnego]	556
Art. 215.	[Pierwsze sprawozdanie kwartalne wytwórcy z małej instalacji] . . .	556
Art. 216.	[Pierwsze sprawozdania kwartalne z zakresu biogazu rolniczego i biopłynów]	556
Art. 217.	[Przegląd funkcjonowania mechanizmów i instrumentów]	556
Art. 218.	[Zadania ministra gospodarki]	557
Art. 219.	[Obowiązek zakupu energii wytworzonej w mikroinstalacji]	557
ROZDZIAŁ 12. Przepisy końcowe		558
Art. 220.	[Limit wydatków budżetowych na realizację ustawy]	558
Art. 221.	[Wydatki na powołanie Operatora Rozliczeń Energii Odnawialnej]	559
Art. 222.	[Przepis derogacyjny]	559
Art. 223.	[Wejście w życie ustawy]	559
Bibliografia		561
O Autorach		567

Wykaz skrótów

1. Akty prawne

- dyrektywa 2019/944 – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z 5.06.2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE (Dz.Urz. UE L 158, s. 125)
- dyrektywa RED I – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z 23.04.2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.Urz. UE L 140, s. 16, ze zm.) – nie obowiązuje
- dyrektywa RED II – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z 11.12.2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.Urz. UE L 328, s. 82, ze zm.)
- dyrektywa RED III – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2413 z 18.10.2023 r. zmieniającej dyrektywę (UE) 2018/2001, rozporządzenie (UE) 2018/1999 i dyrektywę 98/70/WE w odniesieniu do promowania energii ze źródeł odnawialnych oraz uchylającą dyrektywę Rady (UE) 2015/652 (Dz.Urz. UE L 2023/2413)
- k.c. – ustawa z 23.06.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2023 r. poz. 1610 ze zm.)
- k.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2024 r. poz. 17 ze zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. poz. 483 ze sprost. i zm.)
- k.p.a. – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 572)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 1550 ze zm.)

o.p.	– ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2023 r. poz. 2383 ze zm.)
p.o.ś.	– ustawa z 27.04.2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r. poz. 54 ze zm.)
p.p.s.a.	– ustawa z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2023 r. poz. 1634 ze zm.)
pr. bud.	– ustawa z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2024 r. poz. 725 ze zm.)
pr. energ.	– ustawa z 10.04.1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. z 2024 r. poz. 266 ze zm.)
pr. przed.	– ustawa z 6.03.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2024 r. poz. 236 ze zm.)
TFUE	– Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana: Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 47)
u.b.b.c.	– ustawa z 25.08.2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz.U. z 2024 r. poz. 20)
u.CEiDG	– ustawa z 6.03.2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy (Dz.U. z 2022 r. poz. 541 ze zm.)
u.g.k.	– ustawa z 20.12.1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz.U. z 2021 r. poz. 679)
u.g.t.	– ustawa z 26.10.2000 r. o giełdach towarowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 380 ze zm.)
u.KOWR	– ustawa z 10.02.2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz.U. z 2024 r. poz. 700)
u.o.k.i.k.	– ustawa z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2024 r. poz. 594)
u.o.	– ustawa z 14.12.2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1587 ze zm.)
u.o.z.e.	– ustawa z 20.02.2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. z 2023 r. poz. 1436 ze zm.)
u.p.e.a.	– ustawa z 17.06.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2023 r. poz. 2505 ze zm.)
u.p.z.p.	– ustawa z 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2023 r. poz. 977 ze zm.)
u.u.p.r.i.	– ustawa z 13.07.2023 r. o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie biogazowni rolniczych, a także ich funkcjonowaniu (Dz.U. poz. 1597)

2. Inne skróty

NFOŚiGW	– Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OSD	– operator systemu dystrybucyjnego
o.z.e.	– odnawialne źródła energii
SE	– spółdzielnia energetyczna
SN	– Sąd Najwyższy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
ZPL	– zintegrowany plan inwestycyjny

Wstęp

Ustawa o odnawialnych źródłach energii to jeden z kluczowych aktów normatywnych sprzyjających realizacji wielu istotnych celów dla społeczeństwa i gospodarki. Do tych ważniejszych należy zaliczyć, po pierwsze, zmniejszenie negatywnego oddziaływania na środowisko m.in. poprzez ograniczenie zależności od paliw kopalnych, w szczególności węgla, oraz redukcję emisji gazów cieplarnianych, a poprzez to przyczynienie się do realizacji celu neutralności klimatycznej. Po drugie, ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego Polski, w której konwencjonalna elektroenergetyka oparta jest na paliwach kopalnych (przede wszystkim węglu); w tym kontekście dywersyfikacja źródeł energii elektrycznej ma istotne znaczenie. Po trzecie, rozwiązania ustawy o odnawialnych źródłach energii mają przyczyniać się do transformacji energetycznej i realizacji zasady zrównoważonego rozwoju. Po czwarte, mają dać impuls do rozwoju alternatywnych źródeł wytwarzania energii elektrycznej, gazu i ciepła, co w związku ze zmianą uwarunkowań społeczno-gospodarczych i geopolitycznych po agresji Rosji w Ukrainie nabiera szczególnego znaczenia dla samowystarczalności energetycznej Polski.

Ustawa wprowadziła wiele fundamentalnych zasad i mechanizmów dotyczących rozwoju i promocji wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (m.in. z energii słonecznej czy biomasy, biometanu), dotyczących w szczególności systemów wsparcia dla wytwórców energii ze źródeł odnawialnych czy procedur związanych z przygotowaniem i wytwarzaniem energii z takich źródeł. Wprowadza nowe rozwiązania prawne w zakresie kooperacji wytwórców, prosumentów i konsumentów, m.in. poprzez zasady partnerskiego handlu energią w formule umów peer-to-peer, zmiany sprzyjające tworzeniu spółdzielni energetycznych, klastrów energii czy wirtualnych elektrowni (ang. *virtual power plant*).

Ustawa o odnawialnych źródłach energii to także regulacja, która na przestrzeni prawie dekady od jej uchwalenia podlegała licznym i niejednokrotnie głębokim zmianom, wynikającym z obowiązków implementacji prawa Unii Europejskiej. Można tu wskazać choćby te wprowadzone ustawą z 17.08.2023 r. o zmianie ustawy o odna-

wialnych źródeł energii oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1762). Konieczność tych zmian jest w zasadniczej mierze efektem zmieniających się celów, które ma osiągać przedmiotowa regulacja, oraz zmieniających się uwarunkowań. Jest to wyrażnie dostrzegalne w zakresie wsparcia wytwórców-prosumentów, gdzie o ile pierwotnie chodziło o wsparcie rozwoju energetyki z odnawialnych źródeł energii w ogóle, o tyle obecnie istotne jest promowanie i wsparcie także prosumentów zbiorowych oraz tzw. energetyki rozproszonej, która nie ma opierać się na maksymalnej autokonsumpcji i wykorzystaniu lokalnych zasobów.

Niniejszy komentarz jest adresowany do każdego zainteresowanego poszerzeniem i pogłębieniem normatywnej problematyki z zakresu odnawialnych źródeł energii w Polsce; uwzględnia on stan prawny na koniec maja 2024 r., w tym zmiany wchodzące w życie po 1.07.2024 r. oraz uchwalone ustawą z 26.04.2024 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji rządowej (druk sejm. nr 269 i nr 269-A, X kadencja).

USTAWA

z dnia 20 lutego 2015 r.

o odnawialnych źródłach energii*

(tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1436; zm.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1597, poz. 1681, poz. 1728, poz. 1762)

* Niniejsza ustawa w zakresie swojej regulacji wdraża:

- 1) (uchylony)
- 2) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012, str. 1);
- 3) dyrektywę Rady 2013/18/UE z dnia 13 maja 2013 r. dostosowującą dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych, w związku z przystąpieniem Republiki Chorwacji (Dz.Urz. UE L 158 z 10.06.2013, str. 230);
- 4) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.Urz. UE L 328 z 21.12.2018, str. 82);
- 5) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniającą dyrektywę 2012/27/UE (Dz.Urz. UE L 158 z 14.06.2019, str. 125).

ROZDZIAŁ 1

Przepisy ogólne

Art. 1. [Przedmiot ustawy]

1. Ustawa określa:

1) zasady i warunki wykonywania działalności w zakresie wytwarzania:

- a) energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii,
- b) biogazu rolniczego,
- ba) biogazu,
- bb) biometanu
- w instalacjach odnawialnego źródła energii,
- c) biopłynów;

2) mechanizmy i instrumenty wspierające wytwarzanie:

- a) energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii,
- b) biogazu rolniczego,
- c) ciepła,
- d) biogazu,
- e) biometanu
- w instalacjach odnawialnego źródła energii;

3) zasady wydawania gwarancji pochodzenia dla wytwarzanych w instalacjach odnawialnego źródła energii z odnawialnych źródeł energii: energii elektrycznej, biometanu, ciepła albo chłodu, wodoru odnawialnego, biogazu oraz biogazu rolniczego;

4) zasady realizacji krajowego planu działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych;

5) warunki i tryb wydawania certyfikatów instalatorom instalacji odnawialnego źródła energii oraz akredytowania organizatorów szkoleń;

6) zasady współpracy międzynarodowej w zakresie odnawialnych źródeł energii oraz wspólnych projektów inwestycyjnych.

2. Przepisów ustawy nie stosuje się do biokomponentów, paliw ciekłych i biopaliw ciekłych zużywanych w transporcie w rozumieniu ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. z 2022 r. poz. 403 i 2411), zwanej dalej „ustawą o biokomponentach i biopaliwach ciekłych”, z wyłączeniem przepisów rozdziałów 5 i 6.

3. Do przyłączenia instalacji odnawialnego źródła energii do sieci stosuje się przepisy ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2022 r. poz. 1385, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą – Prawo energetyczne”.

4. Przepisy ustawy nie naruszają przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów.

1. W ust. 1 artykułu określono przedmiot regulacji ustawy, a w kolejnych ustępach stosunek regulacji ustawy do regulacji odrębnych ustaw. Podstawowym celem ustawy jest wsparcie rozwoju tzw. energetyki odnawialnej, a więc energetyki, która nie sięga do tradycyjnych, kopalnych paliw i nośników energii (węgiel kamienny, brunatny, gaz ziemny, ropa naftowa), ale stara się wykorzystywać naturalne zasoby, których można użyć do produkcji energii cieplnej, elektrycznej czy mechanicznej, które się nie wyczerpują bądź ich odnawianie następuje w krótkim czasie (np. biomasa). Paliwa kopalne ulegają szybkiemu wyczerpaniu oraz w znacznym stopniu przyczyniają się do zanieczyszczenia środowiska naturalnego, dlatego coraz większy nacisk kładzie się na zwiększanie wykorzystania o.z.e. Działania wspierające wykorzystanie o.z.e. mają na uwadze przede wszystkim realizację takich celów, jak: ochrona środowiska naturalnego, ochrona zdrowia mieszkańców, poprawa jakości ich życia. Cele te znajdują potwierdzenie w art. 1 ust. 2 ustawy z 10.04.1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. z 2022 r. poz. 1385 ze zm.), w którym zwrócono uwagę m.in. na zrównoważony rozwój kraju i ochronę środowiska.

Politykę wsparcia energetyki niekonwencjonalnej (odnawialnej) realizuje się, ponieważ występują ograniczenia techniczne oraz ekonomiczne wykorzystania o.z.e. Zgodnie z obowiązującą strategią pt. „Polityka energetyczna Polski do 2040 r.”, przyjętą przez Radę Ministrów w dniu 2.02.2021 r. na podstawie art. 15a ust. 1 pr. energ.¹, która wyznacza kierunki rozwoju sektorów energetycznego i paliwowego, rozwój o.z.e. jest „celem szczegółowym polityki państwa”. Polityka energetyczna Polski do 2040 r. jest jedną ze strategii sektorowych, dla których podstawę stanowi średniookresowa strategia rozwoju kraju w postaci przyjętej 14.02.2017 r. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Jest ona spójna z Krajowym planem na rzecz energii i klimatu na lata 2021–2030². W Polityce energetycznej Polski do 2040 r. rozwój o.z.e. został wpisany w dwa filary polityki energetycznej państwa: 1) zeroemisyjny system energetyczny, ponieważ uzupełnienie tzw. miks energetycznego (struktury produkcji) o jednostki wytwarzające energię elektryczną z o.z.e. umożliwi obniżenie emisyjności całego systemu energetycznego; 2) sprawiedliwą transformację, poprzez rozwój przemysłu wokół o.z.e. i transformację regionów. Postanowiono, że działania nakierowane na rozwój o.z.e. mają służyć obniżeniu emisyjności sektora energetycznego i dywersyfikacji struktury wytwarzania energii, prowadzić do ograniczenia intensywności wykorzystania paliw kopalnych i zmniejszenia uzależnienia państwa od importu paliw, co w długiej perspektywie ma wpłynąć na poprawę bezpieczeństwa energetycznego, jak również pozytywnie wpływać na wzrost konkurencyjności gospodarki³.

¹ Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z 2.03.2021 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2040 r. (M.P. z 2021 r. poz. 264).

² Dokument dostępny na stronie: <https://www.gov.pl/web/klimat/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu>.

³ Polityka energetyczna Polski do 2040 r., s. 63 i n. – zał. do obwieszczenia Ministra Klimatu i Środowiska z 2.03.2021 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2040 r. (M.P. z 2021 r. poz. 264), Więcej na ten temat M. Pawelczyk, *Prawne uwarunkowania Polityki energetycznej Polski do 2040 r.* [w:] *Prawo energetyczne. Stan obecny i perspektywy w 100-lecie ustawy elektrycznej*, red. M. Będkowski-Kozioł, Warszawa 2024, s. 45 i n.

2. W ust. 2–4 określono stosunek regulacji ustawy do regulacji wynikających z odrębnych ustaw. W ust. 2 wyłączono przepisy ustawy w odniesieniu do biokomponentów, paliw ciekłych i biopaliw ciekłych zużywanych w transporcie w rozumieniu ustawy z 25.08.2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz.U. z 2024 r. poz. 20), zastrzegając, że wyłączenie nie dotyczy rozdziałów 5 i 6 ustawy, a więc przepisów dotyczących gwarancji pochodzenia i informacji statystycznej w zakresie energii ze źródeł odnawialnych. Wynika to z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z 11.12.2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.Urz. UE L 328, s. 82, ze zm.), która zakłada wkład tzw. zaawansowanych biopaliw i biogazu wyprodukowanych z wyróżnionych w niej surowców w udziale energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii w sektorze transportu. Z tego względu rozszerzono grupę rodzajów nośników energii, na które są wydawane gwarancje pochodzenia w art. 120 ust. 1 u.o.z.e., umożliwiając wydawanie gwarancji pochodzenia za wprowadzenie do środka transportu wodoru odnawialnego, biogazu, biogazu rolniczego, biometanu (zob. art. 120 ust. 5 u.o.z.e.). Natomiast tzw. informacja statystyczna dotyczy obowiązków sprawozdawczych państw członkowskich związanych z przyjmowaniem i wdrażaniem krajowych planów działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, co reguluje art. 17 i n. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z 11.12.2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu (Dz.Urz. UE L 328, s. 1, ze zm.). W krajowych planach działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych ujmuje się m.in. informacje dotyczące wykorzystania biogazu w sektorze transportu.

W ust. 3 postanowiono – co w gruncie rzeczy nie jest potrzebne – że w zakresie przyłączenia instalacji o.z.e. do sieci stosuje się – o ile nie uregulowano czegoś w sposób szczególny w ustawie, np. w zakresie przyłączenia mikroinstalacji prosumenckich (zob. art. 5 u.o.z.e.) – ogólnie obowiązujące przepisy o przyłączeniu do sieci zawarte w art. 7 ustawy z 10.04.1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. z 2022 r. poz. 1385 ze zm.). Zauważyć przy tym można, że Prawo energetyczne przewiduje szczególne traktowanie instalacji odnawialnego źródła energii, zakładając ich przyłączenie do sieci w pierwszej kolejności (art. 7 ust. 1 pr. energ.)⁴.

Ustęp 4 dotyczy relacji przepisów ustawy do przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów. Przepis może być rozmaicie rozumiany. Zdaniem M. Karpińskiego po prostu zaakcentowano w ten sposób zgodności uregulowań ustawy z prawem konkurencji⁵. Można jednak też uznać, że opowiedziano się za pierwszeństwem przepisów ustawy względem przepisów ustawy z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji i konsu-

⁴ Więcej na ten temat T. Długosz, *Preferencyjne traktowanie instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie przyłączenia do sieci z art. 7 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne* [w:] *Prawo odnawialnych źródeł energii w Polsce i w Niemczech*, red. P. Lissoń, K. Ziemiński, Poznań 2018, s. 139 i n.

⁵ M. Karpiński [w:] *Ustawa o odnawialnych źródłach energii*, t. 2, *Komentarz*, red. M. Czarnecka, T. Ogłódek, Warszawa 2023, s. 12.

mentów (Dz.U. z 2023 r. poz. 1689 ze zm.), jeśli przepisy ustawy o o.z.e. będą niezgodne z przepisami ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Znaczenie regulacji jest jednak problematyczne, skoro ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów daje z kolei pierwszeństwo przepisom odrębnych ustaw, jeśli te „ograniczają konkurencję” (art. 3 u.o.k.i.k.).

3. Przepisy ustawy o o.z.e. i jej wdrażanie, służąc wsparciu o.z.e., muszą być zgodne z przepisami prawa pomocy publicznej, czyli prawa służącego ochronie konkurencji na rynku wewnętrznym Unii Europejskiej (zob. art. 107 i n. TFUE). Wsparcie odnawialnych czy niekonwencjonalnych źródeł energii przez państwa członkowskie UE jest wprowadzić możliwe – takie wsparcie zakłada dyrektywa RED II⁶ – ale musi odbywać się na warunkach określonych w pierwotnym i wtórnym prawie unijnym. Co do zasady państwa członkowskie muszą zgłaszać Komisji wszelkie plany przyznania nowej pomocy publicznej, również te dotyczące o.z.e., lecz są rozporządzenia unijne, które pod pewnymi warunkami zwalniają z tego obowiązku (zawierają tzw. wyłączenia blokowe). Obecnie podstawowym unijnym aktem normatywnym regulującym tego rodzaju wyłączenia jest rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z 17.06.2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.Urz. UE L 187, s. 1, ze zm.). Zgodnie z nim „ochroną środowiska” są m.in. działania bądź czynności „prowadzące do bardziej efektywnego korzystania z zasobów naturalnych, w tym środki służące oszczędności energii i korzystanie z o.z.e. i innych technik służących zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń, jak również przejście na modele gospodarki o obiegu zamkniętym w celu ograniczenia zużycia surowców pierwotnych i zwiększenia wydajności” (art. 2 pkt 101 rozporządzenia 651/2014). Jeżeli państwo członkowskie UE przygotuje program pomocowy lub pomoc indywidualną zgodnie z warunkami określonymi w tym rozporządzeniu, to traktuje się ją jako pomoc dozwoloną w świetle art. 107 ust. 2 lub 3 TFUE, która nie podlega uprzedniemu zgłoszeniu (notyfikacji) Komisji Europejskiej (zob. art. 3 rozporządzenia 651/2014). Z kolei jeśli dany plan pomocowy związany z energią odnawialną będzie podlegał uprzedniej notyfikacji Komisji, nie korzystając z ogólnie obowiązujących wyłączeń, to Komisja ocenia takie plany w sposób również szczególny. Przyjęte zostały przez Komisję wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę klimatu i środowiska oraz cele związane z energią z 2022 r. (Dz.Urz. UE C 80 z 2022 r., s. 1), w których zawarto kryteria zgodności na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c TFUE dla oceny przez Komisję środków pomocy na ochronę środowiska, w tym

⁶ W art. 2 pkt 5 tej dyrektywy definiuje się „system wsparcia” jako „każdy instrument, system lub mechanizm stosowany przez państwo członkowskie lub grupę państw członkowskich, który promuje wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych dzięki zmniejszeniu kosztów tej energii, zwiększeniu ceny, za którą można ją sprzedać, lub zwiększeniu – poprzez nałożenie obowiązku stosowania energii odnawialnej lub w inny sposób – jej nabywanej ilości, w tym m.in.: pomoc inwestycyjną, zwolnienia z podatków lub ulgi podatkowe, zwrot podatków, systemy wsparcia polegające na nałożeniu obowiązku stosowania energii odnawialnej, w tym również systemy posługujące się zielonymi certyfikatami, oraz systemy bezpośredniego wsparcia cen, w tym taryfy gwarantowane oraz wypłaty premii zmiennej albo stałej”.

ochronę klimatu, i cele związane z energią. Wydając ten akt, Komisja nadała najwyższy priorytet polityce „Europejskiego Zielonego Ładu”, którego celem jest m.in. osiągnięcie zerowego poziomu emisji gazów cieplarnianych netto do roku 2050⁷.

4. Przedmiot i treść regulacji ustawy muszą być oczywiście zgodne z unijną polityką w dziedzinie o.z.e.⁸ Cele unijnej polityki energetycznej określono w art. 194 ust. 1 TFUE, w którym powiedziano m.in. o „rozwoju nowych i odnawialnych form energii” (lit. c). Unijna polityka energetyczna realizowana jest w obszarze tzw. kompetencji dzielonych między Unię Europejską i państwa członkowskie, co oznacza, że zarówno UE, jak i państwa członkowskie mogą w tym obszarze realizować polityki, przy czym państwa członkowskie UE mogą to czynić w takim zakresie, w jakim UE nie realizuje polityki w oparciu o przyznane jej kompetencje (zob. art. 4 ust. 2 lit. j i art. 2 ust. 2 TFUE). Cele wyrażone w art. 194 ust. 1 TFUE są potencjalnie sprzeczne ze sobą, co oznacza, że UE i państwa członkowskie muszą je wyważać „w duchu solidarności” i kierując się zasadą proporcjonalności (zob. art. 5 ust. 4 TFUE). Unijna polityka energetyczna mieści się w ogólniejszej polityce (strategii) zrównoważonego rozwoju. Zgodnie z art. 3 ust. 3 TUE celem jest trwały rozwój Europy, którego podstawą jest „zrównoważony wzrost gospodarczy”. Zrównoważony rozwój od dawna jest centralnym punktem europejskiego projektu i zakłada taki rozwój gospodarczy, który zaspokaja potrzeby bez ograniczania możliwości zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń, przekształcenie gospodarki europejskiej w bardziej ekologiczny i odporny system o obiegu zamkniętym, uwzględniający potrzeby społeczne i środowiskowe⁹. Przy ustalaniu i realizacji wszystkich polityk i działań UE – również w obszarze energetyki – muszą być brane pod uwagę wymogi ochrony środowiska w celu realizacji zrównoważonego rozwoju (zob. art. 11 TFUE). Polityka UE w dziedzinie o.z.e. wpisuje się w globalną politykę ograniczenia negatywnego oddziaływania człowieka na planetę w związku z przyjętym w Paryżu w 2015 r. porozumieniem klimatycznym oraz agendą Organizacji Narodów Zjednoczonych na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030.

Pierwszy pakiet klimatyczno-energetyczny został przyjęty na podstawie kompromisu osiągniętego przez Radę Europejską w dniach 11–12.12.2008 r. Jego elementem

⁷ Więcej nt. pomocy publicznej w zakresie o.z.e. np. M. Królikowska-Olczak, K. Olczak, *Przesłanki dopuszczalności pomocy publicznej w sektorze odnawialnych źródeł energii* [w:] *Prawo energetyczne. Stan obecny i perspektywy w 100-lecie ustawy elektrycznej*, red. M. Będkowski-Kozioł, Warszawa 2024, s. 315 i n.

⁸ Więcej na temat wpływu polityk i prawa unijnego na polskie prawo energetyczne T. Długosz, *Europeizacja prawa energetycznego w Polsce* [w:] *Prawo energetyczne. Stan obecny i perspektywy w 100-lecie ustawy elektrycznej*, red. M. Będkowski-Kozioł, Warszawa 2024, s. 95 i n.

⁹ D. Michalski przez zrównoważony rozwój rozumie „taki rozwój kapitału przyrodniczego, ekonomicznego, ludzkiego który zapewnia zaspokojenie bieżących potrzeb w przyszłości w stopniu nie gorszym niż obecni, bazując głównie na zasobach odnawialnych” – D. Michalski, *Wyzwania strategiczne polskiej elektroenergetyki w obliczu zielonej transformacji* [w:] *Prawo energetyczne. Stan obecny i perspektywy w 100-lecie ustawy elektrycznej*, red. M. Będkowski-Kozioł, Warszawa 2024, s. 128. Więcej nt. zrównoważonego rozwoju np. M. Nyka, *Zrównoważony rozwój jako wartość w prawie gospodarczym publicznym* [w:] A. Powałowski, *Aksjologia publicznego prawa gospodarczego*, Warszawa 2022, s. 153 i n.

była nieobowiązująca już dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z 23.04.2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.Urz. UE L 140, s. 16, ze zm.). Dyrektywę wydano na podstawie obecnego art. 192 ust. 1 TFUE, z wyjątkiem art. 17–19 przyjętych na podstawie obecnego art. 114 TFUE – dlatego wskazuje się, że unijna polityka o.z.e. „wyrosla” z polityki ochrony środowiska opartej na art. 192 TFUE¹⁰. Kształt obecnej polityki energetycznej UE nadała przyjęta w 2015 r. strategia na rzecz unii energetycznej. W lutym 2015 r. Komisja Europejska przedstawiła dokument pt. „Strategia ramowa na rzecz stabilnej unii energetycznej opartej na przyszłościowej polityce w dziedzinie klimatu”¹¹, w którym przedstawiono „wizję unii energetycznej jako zrównoważonej, niskoemisyjnej, przyjaznej dla klimatu i trwałej gospodarki”, a więc zaproponowano dokonanie nowego „otwarcia” w unijnej polityce energetycznej z zamiarem podjęcia ambitnej polityki przeciwdziałania zmianom klimatu. Rada Europejska uzgodniła kluczowe punkty unii energetycznej na posiedzeniu w dniach 19–20.03.2015 r.¹² Wśród punktów tej strategii znalazł się przegląd i rozwijanie prawodawstwa dotyczącego o.z.e. W listopadzie 2016 r. Komisja Europejska przedstawiła pakiet projektów aktów prawnych reformujących rynek energii pn. „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków” (ang. Clean Energy For All Europeans) – pakiet potocznie zwany „Pakiem Zimowym”¹³. W ramach tej inicjatywy przyjęto m.in. dyrektywę RED II, która zastąpiła dyrektywę RED I.

W grudniu 2019 r. Komisja Europejska zainicjowała strategię pn. „Europejski zielony ład”, służącą osiągnięciu przez UE neutralności klimatycznej do 2050 r.¹⁴ Rada Europejska zaakceptowała cel neutralności klimatycznej już na posiedzeniu w dniu 12.12.2019 r.¹⁵ W lipcu 2021 r. weszło w życie tzw. europejskie prawo o klimacie, tj. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z 30.06.2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzeń (WE) nr 401/2009 i (UE) 2018/1999 (Dz.Urz. UE L 243, s. 1), które jest kluczowym elementem europejskiego zielonego ład. Rozporządzenie wprowadziło wiążący cel osiągnięcia neutralności klimatycznej w UE do 2050 r. w związku z zamiarem ograniczenia wzrostu średniej temperatury globalnej zgodnie z ww. Porozumieniem paryskim z 2015 r., a także wprowadziło wiążący, pośredni cel klimatyczny – ograniczenie emisji netto gazów cieplarnianych w UE do roku 2030 o co najmniej 55% w porównaniu z poziomami z 1990 r. (art. 2 i art. 4). W rozporządzeniu 2021/1119 wskazano, że z uwagi na istotny wpływ produkcji i zużycia energii na poziom emisji gazów cieplarnianych niezbędne jest przejście na bezpieczne, zrów-

¹⁰ Tak M. Stoczkiewicz za T. Howes, *Prawo ochrony klimatu w kontekście praw człowieka*, Warszawa 2021, s. 119.

¹¹ Komunikat Komisji do PE, Rady, EKES, KR i EBI z 25.02.2015 r. pt. Strategia ramowa na rzecz stabilnej unii energetycznej opartej na przyszłościowej polityce w dziedzinie klimatu, COM/2015/080 (wersja ostateczna).

¹² Konkluzje posiedzenia Rady Europejskiej w dniach 19–20 marca 2015 r. z 20.03.2015 r., EUCO 11/15.

¹³ Komunikat Komisji 30.11.2016 r., Czysta energia dla wszystkich Europejczyków, COM(2016) 860 final.

¹⁴ Komunikat Komisji do PE, Rady, EKES, KR z 11.12.2019 r. pt. Europejski Zielony Ład, COM/2019/640 (wersja ostateczna).

¹⁵ Konkluzje posiedzenia Rady Europejskiej z 12.12.2019 r., EUCO 29/19.

noważone, przystępne cenowo i chronione systemy energetyczne oparte na wykorzystaniu źródeł odnawialnych, sprawnie działającym wewnętrznym rynku energii oraz poprawie efektywności energetycznej (motyw 11). W ramach Europejskiego Zielonego Ładu lipcu 2021 r. Komisja Europejska zaproponowała pakiet propozycji legislacyjnych „Gotowi na 55” (ang. Fit for 55)¹⁶. W pakiecie tym znalazła się również propozycja zmiany dyrektywy 2018/2001, która ostatecznie przybrała kształt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2413 z 18.10.2023 r. zmieniającej dyrektywę (UE) 2018/2001, rozporządzenie (UE) 2018/1999 i dyrektywę 98/70/WE w odniesieniu do promowania energii ze źródeł odnawialnych oraz uchylająca dyrektywę Rady (UE) 2015/652 (Dz.Urz. UE L 2023/2413). Regulacje w ramach pakietu „Gotowi na 55” dotyczą sektora energetycznego, w tym systemów ciepłowniczych i kogeneracji, użytkowania gruntów i gospodarki leśnej, sektora transportu drogowego oraz opodatkowania energii. W maju 2022 r. Komisja zainicjowała plan REPowerEU w odpowiedzi na trudności i zakłócenia na światowym rynku energii spowodowane inwazją Rosji na Ukrainę i w związku z tym planem przyjęto rozporządzenie Rady (UE) 2022/2577 z 22.12.2022 r. ustanawiające ramy służące przyspieszeniu wdrażania rozwiązań w zakresie energii odnawialnej (Dz.Urz. UE L 335, s. 36, ze zm.). Nowe przepisy odnoszą się m.in. do kwestii szybszego wydawania zezwoleń administracyjnych dla odnawialnych źródeł energii oraz przyłączenia tego rodzaju źródeł do sieci.

5. Polska polityka oraz prawo podążają za obranymi w UE celami politycznymi. Ustawą o odnawialnych źródłach energii dokonuje się transpozycji do polskiego porządku prawnego przepisów wyżej wskazanych dyrektyw unijnych. Jest to okoliczność bardzo doniosła, która oznacza, że przepisy ustawy należy rozumieć i stosować w sposób, który zapewni wdrożenie tych dyrektyw. Ramy promowania energii ze źródeł odnawialnych w Unii Europejskiej tworzy obecnie dyrektywa RED II, którą zmieniono w listopadzie 2023 r. dyrektywą RED III. Wyznacza ona wiążący unijny cel w odniesieniu do całkowitego udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto w UE w 2030 r., który początkowo był na poziomie co najmniej 32%, a obecnie ma wynosić co najmniej 42,5% (art. 3 ust. 1 dyrektywy RED II). Dyrektywa pozwala państwom członkowskim na tworzenie systemów wsparcia energii odnawialnej z zastrzeżeniem, iż systemy te zapewniają zachęty na rzecz wprowadzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych na rynek energii elektrycznej „w sposób rynkowy i reagujący na sytuację rynkową, przy unikaniu niepotrzebnych zakłóceń rynków energii elektrycznej i z uwzględnieniem ewentualnych kosztów włączenia do systemu oraz stabilności sieci” (art. 4 ust. 2 dyrektywy RED II). Dyrektywa zapewnia udział konsumentów w transformacji energetycznej, gwarantujący im możliwość bycia prosumentami energii odnawialnej, zarówno indywidualnymi, jak i zbiorowymi (art. 21–22 dyrektywy RED II); wprowadzono w związku z tym również regulację na temat tzw. społeczności

¹⁶ Komunikat Komisji do PE, Rady, EKES i KR z 14.07.2021 r., „«Gotowi na 55»: osiągnięcie unijnego celu klimatycznego na 2030 r. w drodze do neutralności klimatycznej”, COM(2021) 550 final.

energetycznych w zakresie energii odnawialnej (art. 22 dyrektywy RED II). Dyrektywa przewiduje również mechanizmy współpracy pomiędzy państwami członkowskimi UE oraz pomiędzy państwami członkowskimi a państwami trzecimi (art. 9–12 dyrektywy RED II); zakłada uproszczenie procedur administracyjnych w zakresie projektów dotyczących energii odnawialnej (art. 15 dyrektywy RED II); reguluje system gwarancji pochodzenia, który obejmuje wszystkie odnawialne źródła energii (art. 19 dyrektywy RED II); zakłada zwiększanie roli energii odnawialnej w ciepłownictwie i chłodnictwie i w sektorze transportu (art. 23, 25 dyrektywy RED II); wprowadza kryteria zrównoważonego rozwoju i ograniczania emisji gazów cieplarnianych dla biopaliw, biopłynów i paliw z biomasy (art. 29 dyrektywy RED II). Nowa dyrektywa 2023/2413 (RED III) ustanowiła nie tylko ambitniejszy cel w zakresie osiągnięcia udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii w UE do 2030 r., ale również wprowadziła dodatkowe cele sektorowe, wymagania odnośnie do administracyjnych zezwoleń na budowę, rozbudowę i eksploatację elektrowni wytwarzających energię odnawialną, np. obecnie inwestycje w elektrownie wykorzystujące energię ze źródeł odnawialnych i powiązaną z nią infrastrukturę należy traktować jako leżące w nadrzędnym interesie publicznym (art. 16f dyrektywy RED II).

6. Ustawa określa warunki wykonywania działalności w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z o.z.e., biogazu rolniczego, biogazu, biometanu w instalacjach o.z.e. oraz biopłynów (ust. 1). Podjęcie i wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z o.z.e. wymaga uzyskania koncesji na zasadach i warunkach określonych w ustawie z 10.04.1997 r. – Prawo energetyczne (art. 32 i n. pr. energ.), a więc również podlega nadzorowi reglamentacyjnemu Prezesa URE, z wyłączeniem wytwarzania energii elektrycznej: w mikroinstalacji, w małej instalacji, wyłącznie z biogazu rolniczego (w tym w kogeneracji w rozumieniu art. 3 pkt 33 pr. energ.), wyłącznie z biopłynów (art. 3 u.o.z.e.). Wykonywanie działalności w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z o.z.e. w mikroinstalacji oraz małej instalacji (w rozumieniu art. 2 pkt 18 i pkt 19 u.o.z.e.) regulowane jest w rozdziale 2 ustawy. Działalność w zakresie mikroinstalacji nie podlega reglamentacji publicznoprawnej, tzn. nie jest objęta zezwoleniem władzy publicznej, ale opiera się na umowie przyłączenia do sieci i zgłoszeniu mikroinstalacji operatorowi sieci dystrybucyjnej (zob. art. 7 ust. 8d⁴ i n. pr. energ.). Wytwarzanie energii elektrycznej z o.z.e. w małej instalacji jest tzw. regulowaną działalnością gospodarczą w rozumieniu ustawy – Prawo przedsiębiorców i wymaga zgłoszenia Prezesowi URE (art. 7 ust. 1 pkt 1 u.o.z.e.). Podobnie jest w przypadku działalności polegającej na wytwarzaniu biogazu na potrzeby wytwarzania biometanu lub na wytwarzaniu biometanu z biogazu (art. 7 ust. 1 pkt 2 u.o.z.e.). Zasady i warunki wykonywania działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego lub biopłynów oraz wytwarzania biogazu rolniczego, biometanu z biogazu rolniczego lub biopłynów reguluje rozdział 3 u.o.z.e. Są to regulowane działalności gospodarcze objęte obowiązkiem zgłoszenia i wpisu do rejestru prowadzonego przez Dyrektora

Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, przy czym nie dotyczy to mikroinstalacji (art. 23, 34 u.o.z.e.).

7. Ustawa reguluje mechanizmy i instrumenty wspierające wytwarzanie w instalacjach o.z.e.: energii elektrycznej z o.z.e., biogazu rolniczego, ciepła, biogazu, biometanu. Mechanizmy i instrumenty wsparcia reguluje się przede wszystkim w rozdziałach 4, 4a ustawy, ale nie tylko tam. Sposób funkcjonowania tych mechanizmów i instrumentów wsparcia ma być okresowo badany przez Radę Ministrów i o skutkach ich obowiązywania ma ona informować Sejm (art. 217). Ustawa zmieniła w sposób zasadniczy poprzednio obowiązujący na gruncie przepisów ustawy – Prawo energetyczne system wsparcia wytwarzania energii elektrycznej z o.z.e., wprowadzając aukcje na sprzedaż energii elektrycznej z o.z.e. Aukcje są konkursami rozpisowanymi przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (dalej: Prezesa URE) dla wyłonienia wytwórców oferujących sprzedaż energii z o.z.e. po najniższej cenie. Zwycięzca aukcji uzyskuje możliwość sprzedaży energii elektrycznej tzw. sprzedawcy zobowiązanemu po określonej cenie (chodzi o wytwórców energii elektrycznej wytworzonej z o.z.e. w instalacji o.z.e. o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej mniejszej niż 500 kW) albo uzyskuje gwarancję pokrycia tzw. ujemnego salda, obliczonego na podstawie różnicy między wartością sprzedaży energii elektrycznej na rynku a wartością tej energii elektrycznej ustaloną na podstawie ceny określonej w ofercie, która wygrała aukcję (zob. art. 81 ust. 6 i art. 93 ust. 2 pkt 3 u.o.z.e.)¹⁷. W poprzednim systemie dominującym środkiem wsparcia były świadectwa pochodzenia energii wydawane wytwórcom, z którymi wiązały się zbywalne prawa majątkowe, które były dla wytwórców dodatkowym źródłem finansowania działalności. W obecnym stanie prawnym nie zrezygnowano ze wsparcia z wykorzystaniem świadectw pochodzenia, ale przysługują one obecnie tylko części wytwórców energii ze o.z.e. i ten mechanizm wsparcia utrzymany został czasowo, nie dłużej niż do końca 2035 r. (zob. art. 44 ust. 1 i 5 u.o.z.e.). Dostrzec można zarazem wolę szybkiego odejścia od tego mechanizmu wsparcia – każda modernizacja instalacji o.z.e. powoduje utratę prawa do otrzymania świadectwa pochodzenia (zob. art. 44 ust. 6 u.o.z.e.). Na gruncie przepisów ustawy wyróżnia się też inne rodzaje mechanizmów czy środków wsparcia, np. mechanizm gwarantowanej ceny zakupu energii elektrycznej w postaci taryf gwarantowanych (ang. feed-in tariffs – FiT) dla małych instalacji i mikroinstalacji biogazowych i wodnych (o mocy mniejszej niż 500 kW), mechanizm uzyskania pokrycia ujemnego salda w postaci taryf premium (feed-in premium tariffs – FiP) dla średniej wielkości instalacji biogazowych i wodnych (o mocy większej niż 500 kW, ale mniejszej niż 1 MW) (zob. art. 70a u.o.z.e.). Dostępne mechanizmy czy środki wsparcia dla energii elektrycznej wytworzonej w instalacji o.z.e. wymieniono w art. 69a u.o.z.e.

¹⁷ Więcej nt. założeń aukcyjnego systemu wsparcia: J. Pokrzywniak, *Założenia systemu aukcyjnego w ustawie o odnawialnych źródłach energii* [w:] *Prawo odnawialnych źródeł energii w Polsce iw Niemczech*, red. P. Lissoń, K. Ziemiński, Poznań 2018, s. 93 i n.

8. Ustawa reguluje wydawanie gwarancji pochodzenia dla wytwarzanych w instalacjach odnawialnego źródła energii z o.z.e.: energii elektrycznej, biometanu, ciepła albo chłodu, wodoru odnawialnego, biogazu oraz biogazu rolniczego (ust. 1 pkt 3). Rozdział 5 ustawy dotyczy gwarancji pochodzenia. Gwarancje pochodzenia są dokumentami potwierdzającymi, że określona w tym dokumencie ilość odpowiednio energii elektrycznej, biometanu, ciepła albo chłodu, wodoru odnawialnego, biogazu albo biogazu rolniczego została wytworzona z o.z.e. w instalacjach o.z.e. i wprowadzona do sieci odpowiednio elektroenergetycznej, gazowej albo sieci ciepłowniczej lub chłodniczej (art. 120 ust. 1 u.o.z.e.). Trzeba odróżnić gwarancje pochodzenia od świadectw pochodzenia, o których mowa w art. 44 ustawy. W odróżnieniu od świadectw pochodzenia, niekiedy zwanych „zielonymi certyfikatami”, gwarancje pochodzenia nie inkorporują zbywalnych praw majątkowych, lecz służą wyłącznie celom informacyjnym, zapewniając odbiorcom końcowym wiedzę, w jaki sposób wytworzono energię czy paliwo, którą oni zużywają. Z kolei świadectwa pochodzenia są pewnego rodzaju mechanizmem wsparcia wykorzystania energii czy paliw ze źródeł odnawialnych¹⁸. Prawo unijne obliuguje państwa członkowskie UE do wprowadzenia mechanizmu wydawania gwarancji pochodzenia w celach dowodowych na wniosek wytwórców energii z o.z.e. (zob. art. 2 pkt 12 i art. 19 dyrektywy RED II).
9. Zgodnie z art. 1 pkt 4 ustawa określa zasady realizacji krajowego planu działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych. Obowiązek opracowywania takich aktów planistycznych przez państwa członkowskie UE wprowadziła dyrektywa 2009/28/WE i był on wdrażany przepisami rozdziału 6 ustawy, które stały się zbędne, ponieważ obecnie rozporządzenie 2018/1999 reguluje przyjmowanie przez państwa członkowskie „zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu”. Plany te mają być przygotowywane w drodze konsultacji społecznych i z udziałem Komisji Europejskiej. Są realizowane przez państwa członkowskie pod kontrolą Komisji Europejskiej i mają być okresowo przez nie aktualizowane (art. 3 i n. rozporządzenia 2018/1999). Opracowywanie zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu wymaganego rozporządzeniem 2018/1999 należy do ministra właściwego do spraw energii, który czyni to we współpracy z ministrem właściwym do spraw klimatu (art. 15ab pr. energ.).

Zintegrowany krajowy plan w dziedzinie energii i klimatu jest aktem politycznym, w którym określa się cele, działania, środki z zakresu rozwoju wykorzystania o.z.e. zgodnie z wymaganiami art. 3 ust. 3 rozporządzenia 2018/1999. Aktem politycznym o ogólniejszym charakterze jest „polityka energetyczna państwa”, która jest przyjmowana przez Radę Ministrów na podstawie art. 15a ust. 1 pr. energ. Na gruncie poprzednio obowiązujących regulacji wyrażono pogląd, iż krajowy plan działania

¹⁸ Więcej na temat gwarancji pochodzenia i świadectw pochodzenia D. Dragan, *Gwarancje pochodzenia energii elektrycznej wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii w instalacjach odnawialnego źródła energii* [w:] *Prawo odnawialnych źródeł energii w Polsce i w Niemczech*, red. P. Lissoń, K. Ziemiński, Poznań 2018, s. 186–187.

w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, który wówczas przyjmowany był w drodze uchwały Rady Ministrów, jest aktem prawa wewnętrznego w rozumieniu art. 93 Konstytucji RP¹⁹. Obecnie zintegrowany krajowy plan w dziedzinie energii i klimatu opracowywany jest przez ministra właściwego ds. energii, ale jeśli będzie on zawierać treść normatywną, to nie można wykluczyć, że stanie się on źródłem prawa wewnętrznego. Zgodnie z art. 93 Konstytucji RP minister może stanowić źródła prawa, które mają charakter wewnętrzny, o ile ma ku temu podstawę w ustawie. Za taką podstawę może, jak się zdaje, uchodzić art. 15ab ust. 1 pr. energ., nie jest bowiem wymagane, aby podstawą ustawową zarządzenia było szczegółowe upoważnienie i żeby treść zarządzenia była ściśle wyznaczona przez ustawę, ani też aby zarządzenie było wydawane „w celu wykonania ustawy”, jak to jest w przypadku rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego.

10. Ustawa reguluje warunki i tryb wydawania certyfikatów instalatorom instalacji odnawialnego źródła energii oraz akredytowania organizatorów szkoleń. Certyfikaty te potwierdzają posiadanie kwalifikacji do instalowania wskazanych w ustawie rodzajów instalacji odnawialnego źródła energii (zob. art. 136 ust. 1 i 2 u.o.z.e.). Są wydawane na wniosek przez Prezesa Urzędu Dozoru Technicznego, który prowadzi w systemie teleinformatycznym rejestry certyfikowanych instalatorów. Dyrektywa RED II wymaga od państw członkowskich wprowadzenia systemów certyfikacji lub równoważnych systemów kwalifikowania instalatorów opartych na kryteriach określonych w dyrektywie i uznawania certyfikatów przyznanych przez inne państwa członkowskie (art. 18 ust. 3 dyrektywy RED II). Nie ma co do zasady obowiązku dysponowania takim certyfikatem dla wykonywania czynności instalatorskich. Ustawą wprowadzono również system akredytacji szkoleń dla instalatorów (art. 146 u.o.z.e.).
11. Ustawa określa zasady współpracy międzynarodowej w zakresie o.z.e. oraz wspólnych projektów inwestycyjnych (rozdział 8 ustawy). Dyrektywa RED II zakłada, iż państwa członkowskie będą współpracować dla osiągnięcia celu wspólnego w odniesieniu do udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii w UE. Współpraca może być prowadzona dwustronnie lub wielostronnie, i „na wszystkich poziomach”. Formami współpracy są: tzw. transfery statystyczne między państwami członkowskimi UE (dokonywane dwustronnie lub za pośrednictwem tzw. unijnej platformy ds. rozwoju o.z.e. „URDP”), wspólne projekty pomiędzy państwami członkowskimi, wspólne systemy wsparcia, ale – jak wskazano w dyrektywie RED II – współpraca może polegać również na wymianie informacji i najlepszych praktyk, dobrowolnej koordynacji wszystkich rodzajów systemów wsparcia (motyw 39 dyrektywy RED II).

¹⁹ Tak P. Lissoń [w:] *Ustawa o odnawialnych źródłach energii. Komentarz*, red. J. Baehr, J. Pokrzywniak, M. Szambelańczyk, Warszawa 2016, komentarz do art. 126, pkt 10.

Art. 2. [Definicje]

Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) biogaz – gaz uzyskany z biomasy, w szczególności z instalacji przeróbki odpadów zwierzęcych lub roślinnych, oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów;
- 1a) agregator – agregatora w rozumieniu art. 3 pkt 6f ustawy – Prawo energetyczne;
- 2) biogaz rolniczy – gaz otrzymywany w procesie fermentacji metanowej:
 - a) produktów rolnych oraz produktów ubocznych rolnictwa, w tym odchodów zwierzęcych,
 - b) produktów z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego i produktów ubocznych, odpadów lub pozostałości z tego przetwórstwa, w tym z przetwórstwa i produkcji żywności, pochodzących z zakładów przemysłowych, a także z zakładowych oczyszczalni ścieków z przetwórstwa rolno-spożywczego, w których jest prowadzony rozdział ścieków przemysłowych od pozostałych rodzajów osadów i ścieków,
 - c) produktów spożywczych przeterminowanych lub nieprzydatnych do spożycia,
 - d) tłuszczów i mieszanin olejów z separacji olej/woda zawierających wyłącznie oleje jadalne i tłuszcze,
 - e) biomasy roślinnej zebranej z terenów innych niż zaewidencjonowane jako rolne,
 - f) odchodów zwierzęcych pozyskanych z działalności innej niż rolnicza– z wyłączeniem biogazu pozyskanego z odpadów komunalnych, ze składowisk odpadów, a także z substratów pochodzących z oczyszczalni ścieków innych niż wymienione w lit. b;
- 3) biomasa – ulegającą biodegradacji część produktów, odpadów lub pozostałości pochodzenia biologicznego z rolnictwa, w tym substancje roślinne i zwierzęce, leśnictwa i związanych działów przemysłu, w tym rybołówstwa i akwakultury, przetworzoną biomasę, w szczególności w postaci brykietu, peletu, toryfikatu i biowęgla, a także ulegającą biodegradacji część odpadów przemysłowych lub komunalnych pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, w tym odpadów z instalacji do przetwarzania odpadów oraz odpadów z uzdatniania wody i oczyszczania ścieków, w szczególności osadów ściekowych, zgodnie z przepisami o odpadach w zakresie kwalifikowania części energii odzyskanej z termicznego przekształcania odpadów;
- 3a) (*uchylony*)
- 3b) biomasa pochodzenia rolniczego – biomasę pochodzącą z upraw energetycznych, a także odpady lub pozostałości z produkcji rolnej oraz przemysłu przetwarzającego jej produkty;
- 3c) biometan – gaz uzyskany z biogazu, biogazu rolniczego lub wodoru odnawialnego, poddanych procesowi oczyszczenia, wprowadzany do sieci gazowej lub transportowany w postaci sprężonej albo skroplonej środkami transportu innymi niż sieci gazowe, lub wykorzystany do tankowania pojazdów silnikowych bez konieczności jego transportu;
- 4) biopłyny – ciekłe paliwa dla celów energetycznych innych niż w transporcie, w tym do wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła, wytworzone z biomasy, wykorzystywane w instalacjach spełniających wymagania w zakresie standardów emisyjnych, o ile takie standardy zostały określone na podstawie przepisów o ochronie środowiska;
- 4a) biowęgiel – wysokoenergetyczne paliwo stałe o wartości opałowej nie mniejszej niż 21 GJ/t wytworzone w procesie termicznego przetwarzania stałych substancji pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, ulegających biodegradacji i pochodzących z:
 - a) produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej i leśnej oraz przemysłu przetwarzającego ich produkty,
 - b) części odpadów innych niż wymienione w lit. a, które ulegają biodegradacji, z wyłączeniem odpadów z instalacji do przetwarzania odpadów oraz odpadów z uzdatniania wody i oczyszczania ścieków w rozumieniu przepisów o odpadach– przy czym proces ten przebiega w temperaturze 320–700°C w atmosferze beztlenowej lub przy znacznym niedoborze tlenu i przy ciśnieniu bliskim atmosferycznemu bez użycia katalizatorów oraz substancji obcych;

- 4b) centralny system informacji rynku energii – centralny system informacji rynku energii w rozumieniu art. 3 pkt 69 ustawy – Prawo energetyczne;
- 4c) ciepło – ciepło w rozumieniu art. 3 pkt 2 ustawy – Prawo energetyczne;
- 4d) chłód – energia cieplna zawarta w wodzie lodowej lub w innych jej nośnikach powodujących obniżanie temperatury danego obiektu;
- 5) dedykowana instalacja spalania biomasy – instalację odnawialnego źródła energii, w której spalana jest wyłącznie biomasa albo biomasa łącznie z biogazem, biogazem rolniczym, biometanem lub biopłynami, przy czym w instalacji tej może być stosowane paliwo pomocnicze;
- 6) dedykowana instalacja spalania wielopaliwowej – instalację spalania wielopaliwowej, w której udział liczony według wartości energetycznej biomasy, biopłynów, biogazu lub biogazu rolniczego jest większy niż 15% w łącznej wartości energetycznej wszystkich spalonych paliw zużytych do wytworzenia energii elektrycznej lub ciepła w tej instalacji w okresie rozliczeniowym określonym we wniosku, o którym mowa w art. 45 ust. 1, albo w okresie rozliczeniowym, o którym mowa w art. 83 ust. 2, o ile instalacja ta:
 - a) jest wyposażona w odrębne linie technologiczne służące do transportu do komory paleniskowej biomasy, biopłynu, biogazu lub biogazu rolniczego lub
 - b) wykorzystuje technologię fluidalną przeznaczoną do spalania odpadów przemysłowych wspólnie z paliwami kopalnymi lub paliwami powstałymi z ich przetworzenia oraz z biomasą, biopłynem, biogazem lub z biogazem rolniczym;
- 7) (uchylony)
- 7a) drewno energetyczne – surowiec drzewny, który ze względu na cechy jakościowo-wymiarowe posiada obniżoną wartość techniczną i użytkową uniemożliwiającą jego przemysłowe wykorzystanie, a także surowiec drzewny stanowiący biomasę pochodzenia rolniczego;
- 8) dystrybucja – dystrybucję w rozumieniu ustawy – Prawo energetyczne;
- 9) energia aerotermalna – energię o charakterze nieantropogenicznym magazynowaną w postaci ciepła w powietrzu na danym terenie;
- 10) energia geotermalna – energię o charakterze nieantropogenicznym skumulowaną w postaci ciepła pod powierzchnią ziemi;
- 11) energia hydrotermalna – energię o charakterze nieantropogenicznym skumulowaną w postaci ciepła w wodach powierzchniowych;
- 11¹) energia otoczenia – naturalnie występująca energia termiczna i energia skumulowana w środowisku o określonych granicach, która może znajdować się w wodach powierzchniowych, w ściekach lub w powietrzu, z wyłączeniem powietrza wylotowego;
- 11a) hybrydowa instalacja odnawialnego źródła energii – wyodrębniony zespół urządzeń opisanych przez dane techniczne i handlowe, w którym stopień wykorzystania mocy zainstalowanej elektrycznej w ciągu roku stanowi stosunek ilości MWh wytworzonej energii elektrycznej na każdy MW mocy przyłączeniowej, przyłączonych do sieci elektroenergetycznej w jednym miejscu przyłączenia, wytwarzającej energię elektryczną w tych urządzeniach wyłącznie z odnawialnych źródeł energii różniących się rodzajem oraz charakterystyką dyspozycyjności wytwarzanej energii elektrycznej, oraz spełniający następujące warunki:
 - a) żadne z urządzeń wytwórczych nie ma mocy zainstalowanej elektrycznej większej niż 80% łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej tego zespołu,
 - b) wyprowadzenie mocy z urządzeń wchodzących w skład tego zespołu do sieci elektroenergetycznej następuje przez urządzenie łączące ten zespół z siecią elektroenergetyczną, służące do transformacji energii do warunków niezbędnych do jej wprowadzenia do tej sieci,
 - c) zespół ten obejmuje magazyn energii służący do magazynowania energii elektrycznej pochodzącej z urządzeń wytwórczych wchodzących w skład tego zespołu, przy czym udział energii pochodzącej z tych urządzeń wprowadzonej do sieci elektroenergetycznej za pośrednictwem magazynu energii elektrycznej w łącznym wolumenie energii wprowadzonej do sieci elektro-

- energetycznej wynosi nie mniej niż 5% na rok, do czego nie wlicza się energii elektrycznej pobranej z sieci;
- 12) hydroenergia – energię mechaniczną wód, z wyłączeniem energii uzyskiwanej z pracy pompowej w elektrowniach szczytowo-pompowych lub elektrowniach wodnych z członem pompowym;
 - 13) instalacja odnawialnego źródła energii – instalację stanowiącą wyodrębniony zespół:
 - a) urządzeń służących do wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła lub chłodu opisanych przez dane techniczne i handlowe, w których energia elektryczna lub ciepło lub chłód są wytwarzane z odnawialnych źródeł energii, lub
 - b) obiektów budowlanych i urządzeń, stanowiących całość techniczno-użytkową służącą do wytwarzania biogazu, biogazu rolniczego, biometanu lub wodoru odnawialnego – a także połączony z tym zespołem magazyn energii elektrycznej, magazyn biogazu lub instalacja magazynowa w rozumieniu art. 3 pkt 10a ustawy – Prawo energetyczne wykorzystywana do magazynowania biogazu rolniczego, biometanu lub wodoru odnawialnego;
 - 14) instalacja termicznego przekształcania odpadów – instalację odnawialnego źródła energii będącą spalnią odpadów lub współspalnią odpadów w rozumieniu ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2022 r. poz. 699, z późn. zm.), w której część wytwarzanej energii elektrycznej i ciepła pochodzi z ulegającej biodegradacji części odpadów przemysłowych lub komunalnych, pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, w tym odpadów z instalacji do przetwarzania odpadów oraz odpadów z uzdatniania wody i oczyszczania ścieków, w szczególności osadów ściekowych, zgodnie z przepisami o odpadach w zakresie kwalifikowania części energii odzyskanej z termicznego przekształcania odpadów;
 - 15) instalacja spalania wielopaliwowego – instalację odnawialnego źródła energii, w której energia elektryczna lub ciepło są wytwarzane z biomasy, biopłynów, biogazu lub biogazu rolniczego spalanych wspólnie z innymi paliwami;
 - 15a) klastr energii – porozumienie, którego przedmiotem jest współpraca w zakresie wytwarzania, magazynowania, równoważenia zapotrzebowania, dystrybucji energii elektrycznej lub paliw w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy – Prawo energetyczne lub obrotu nimi, lub w zakresie wytwarzania, magazynowania, równoważenia zapotrzebowania, przesyłania lub dystrybucji ciepła, lub obrotu ciepłem, w celu zapewnienia jego stronom korzyści gospodarczych, społecznych lub środowiskowych lub zwiększenia elastyczności systemu elektroenergetycznego, którego stroną jest co najmniej:
 - a) jednostka samorządu terytorialnego lub
 - b) spółka kapitałowa utworzona na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 679) przez jednostkę samorządu terytorialnego z siedzibą na obszarze działania klastra energii, lub
 - c) spółka kapitałowa, której udział w kapitale zakładowym spółki, o której mowa w lit. b, jest większy niż 50% lub przekracza 50% liczby udziałów lub akcji;
 - 16) końcowe zużycie energii brutto – nośniki energii dostarczone do celów energetycznych przemysłowi, sektorowi transportowemu, gospodarstwu domowemu, sektorowi usługowemu, w tym sektorowi świadczącemu usługi publiczne, rolnictwu, leśnictwu i rybołówstwu, łącznie ze:
 - a) zużyciem energii elektrycznej i ciepła przez przemysł energetyczny na wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła,
 - b) stratami energii elektrycznej i ciepła powstającymi podczas ich przesyłania i dystrybucji oraz magazynowania energii elektrycznej;
 - 17) magazyn energii elektrycznej – magazyn energii elektrycznej w rozumieniu art. 3 pkt 10k ustawy – Prawo energetyczne;
 - 18) mała instalacja – instalację odnawialnego źródła energii o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej większej niż 50 kW i nie większej niż 1 MW, przyłączonej do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV albo o mocy osiągalnej cieplnej w skojarzeniu większej niż

- 150 kW i mniejszej niż 3 MW, w której łączna moc zainstalowana elektryczna jest większa niż 50 kW i nie większa niż 1 MW;
- 19) mikroinstalacja – instalację odnawialnego źródła energii o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 50 kW, przyłączonej do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV albo o mocy osiągalnej cieplnej w skojarzeniu nie większej niż 150 kW, w której łączna moc zainstalowana elektryczna jest nie większa niż 50 kW;
- 19a) modernizacja – proces inwestycyjny, którego celem jest:
- a) odtworzenie stanu pierwotnego lub zmiana parametrów użytkowych lub technicznych instalacji odnawialnego źródła energii albo
 - b) przekształcenie instalacji odnawialnego źródła energii w inny rodzaj instalacji odnawialnego źródła energii, z wyłączeniem przekształcenia w instalację spalania wielopaliwowego, albo
 - c) przekształcenie jednostki wytwórczej w rozumieniu art. 3 pkt 43 ustawy – Prawo energetyczne niestanowiącej instalacji odnawialnego źródła energii w instalację odnawialnego źródła energii, z wyłączeniem przekształcenia w instalację spalania wielopaliwowego;
- 19b) moc zainstalowana elektryczna instalacji odnawialnego źródła energii – łączną moc znamionową czynną:
- a) zespołu urządzeń służących do wytwarzania energii elektrycznej – zespołu prądotwórczego, podaną przez producenta na tabliczce znamionowej, a w przypadku jej braku, moc znamionową czynną tego zespołu określoną przez jednostkę posiadającą akredytację Polskiego Centrum Akredytacji – w przypadku instalacji odnawialnego źródła energii wykorzystującej do wytwarzania energii elektrycznej biogaz lub biogaz rolniczy,
 - b) generatora, modułu fotowoltaicznego, elektrolizera lub ogniwa paliwowego podaną przez producenta na tabliczce znamionowej – w przypadku instalacji innej niż wskazana w lit. a albo c,
 - c) urządzenia służącego do transformacji energii, o którym mowa w pkt 11a lit. b – w przypadku hybrydowej instalacji odnawialnego źródła energii;
- 19c) moc zainstalowana instalacji odnawialnego źródła energii służącej do wytwarzania biometanu – łączną maksymalną moc osiągalną instalacji odnawialnego źródła energii służącej do wytwarzania biometanu, składającej się z zespołu urządzeń służących do wytwarzania biometanu, podaną przez producenta na tabliczce znamionowej, wyrażoną w MW energii zawartej w biometanie, a w przypadku jej braku – maksymalną moc osiągalną tego zespołu urządzeń określoną przez jednostkę posiadającą akredytację Polskiego Centrum Akredytacji;
- 20) odbiorca – odbiorcę w rozumieniu ustawy – Prawo energetyczne;
- 21) odbiorca końcowy – odbiorcę końcowego w rozumieniu ustawy – Prawo energetyczne;
- 22) odnawialne źródło energii – odnawialne, niekopalne źródła energii obejmujące energię wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię aerotermalną, energię geotermalną, energię hydrotermalną, hydroenergię, energię fal, prądów i pływów morskich, energię otoczenia, energię otrzymywaną z biomasy, biogazu, biogazu rolniczego, biometanu, biopłynów oraz z wodoru odnawialnego;
- 22a) operator informacji rynku energii – operatora informacji rynku energii w rozumieniu art. 3 pkt 72 ustawy – Prawo energetyczne;
- 23) operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego – operatora systemu dystrybucyjnego w rozumieniu ustawy – Prawo energetyczne;
- 24) operator systemu dystrybucyjnego gazowego – operatora systemu dystrybucyjnego w rozumieniu ustawy – Prawo energetyczne;
- 25) operator systemu przesyłowego – operatora systemu przesyłowego w rozumieniu ustawy – Prawo energetyczne;
- 26) paliwo gazowe – paliwo gazowe w rozumieniu ustawy – Prawo energetyczne;
- 27) paliwo pomocnicze – paliwo inne niż biomasa, biopłyn, biogaz, biogaz rolniczy lub biometan stosowane wyłącznie do uruchomienia instalacji odnawialnego źródła energii, w której zastosowane zabezpieczenia techniczne uniemożliwiają wytwarzanie z niego energii elektrycznej;

- 27¹⁾ partnerski handel energią z odnawialnych źródeł energii – sprzedaż energii wytworzonej przez prosumenta energii odnawialnej albo prosumenta zbiorowego energii odnawialnej innym użytkownikom systemu na podstawie umowy określającej, w szczególności, warunki dotyczące zautomatyzowanego wykonania transakcji i płatności za nią bezpośrednio między stronami tej umowy albo za pośrednictwem będących stroną trzecią użytkownika systemu lub spółki prowadzącej giełdę towarową w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 380);
- 27²⁾ pojazd silnikowy – pojazd silnikowy w rozumieniu art. 2 pkt 32 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1047, z późn. zm.);
- 27a) prosument energii odnawialnej – odbiorcę końcowego wytwarzającego energię elektryczną wyłącznie z odnawialnych źródeł energii na własne potrzeby w mikroinstalacji, pod warunkiem że w przypadku odbiorcy końcowego niebędącego odbiorcą energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, nie stanowi to przedmiotu przeważającej działalności gospodarczej określonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 773);
- 27b)* prosument wirtualny energii odnawialnej – odbiorcę końcowego wytwarzającego energię elektryczną wyłącznie z odnawialnych źródeł energii na własne potrzeby w instalacji odnawialnego źródła energii przyłączonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej w innym miejscu niż miejsce dostarczania energii elektrycznej do tego odbiorcy, która jednocześnie nie jest przyłączona do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej za pośrednictwem wewnętrznej instalacji elektrycznej budynku wielolokalowego, pod warunkiem że w przypadku odbiorcy końcowego niebędącego odbiorcą energii elektrycznej w gospodarstwie domowym wytwarzanie to nie stanowi przedmiotu przeważającej działalności gospodarczej określonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej;
- 27c) prosument zbiorowy energii odnawialnej – odbiorcę końcowego wytwarzającego energię elektryczną wyłącznie z odnawialnych źródeł energii na własne potrzeby w mikroinstalacji lub małej instalacji przyłączonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej za pośrednictwem wewnętrznej instalacji elektrycznej budynku wielolokalowego, w której znajduje się punkt poboru energii elektrycznej tego odbiorcy, pod warunkiem że w przypadku odbiorcy końcowego niebędącego odbiorcą energii elektrycznej w gospodarstwie domowym wytwarzanie to nie stanowi przedmiotu przeważającej działalności gospodarczej określonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej;
- 28) przedsiębiorstwo energetyczne – przedsiębiorstwo energetyczne w rozumieniu ustawy – Prawo energetyczne;
- 29) przesyłanie – przesyłanie w rozumieniu ustawy – Prawo energetyczne;
- 29a) punkt poboru energii – punkt poboru energii w rozumieniu art. 3 pkt 67 ustawy – Prawo energetyczne;
- 29b)* reprezentant prosumentów – osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, uprawnioną na podstawie umowy, o której mowa w art. 4a ust. 1, do reprezentacji prosumentów wirtualnych energii odnawialnej lub prosumentów zbiorowych energii odnawialnej, w szczególności w relacjach z operatorem systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, zarządcą budynku wielolokalowego lub organami administracji architektoniczno-budowlanej, a w przypadku prosumenta wirtualnego energii odnawialnej – także podmiotem odpowiedzialnym za bilansowanie handlowe;
- 30) rozruch technologiczny – pracę instalacji odnawialnego źródła energii mającą na celu wyłącznie przeprowadzenie prób i testów umożliwiających końcowy odbiór tej instalacji;
- 31) sieci – sieci w rozumieniu ustawy – Prawo energetyczne;
- 32) sieć dystrybucyjna – sieć dystrybucyjną w rozumieniu ustawy – Prawo energetyczne;
- 33) sieć przesyłowa – sieć przesyłową w rozumieniu ustawy – Prawo energetyczne;

- 33a) spółdzielnia energetyczna – spółdzielnię w rozumieniu art. 1 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2021 r. poz. 648 oraz z 2023 r. poz. 1450) albo spółdzielnię rolników w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 4 października 2018 r. o spółdzielniach rolników (Dz. U. poz. 2073 oraz z 2023 r. poz. 1681 i 1762), których przedmiotem działalności jest wytwarzanie energii elektrycznej lub biogazu, lub biogazu rolniczego, lub biometanu, lub ciepła w instalacjach odnawialnego źródła energii, obrót nimi lub ich magazynowanie, dokonywane w ramach działalności prowadzonej wyłącznie na rzecz tych spółdzielni oraz ich członków;
- 33b) stała cena zakupu – cenę energii elektrycznej, po jakiej od wytwórcy, o którym mowa w art. 70a ust. 1, zakupu dokonuje sprzedawca zobowiązany lub cenę stanowiącą podstawę do wyliczenia ujemnego salda dla wytwórcy, o którym mowa w art. 70a ust. 2 albo w art. 70b ust. 9 pkt 2, albo art. 70g ust. 1;
- 33ba) stała cena zakupu biometanu – cenę biometanu stanowiącą podstawę do wyliczenia ujemnego salda dla wytwórcy biometanu, o którym mowa w art. 83l ust. 1;
- 33c) toryfikat – wysokoenergetyczne paliwo stałe o wartości opałowej nie mniejszej niż 21 GJ/t wytworzone w procesie termicznego przetwarzania stałych substancji pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, ulegających biodegradacji i pochodzących z:
- a) produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej i leśnej oraz przemysłu przetwarzającego ich produkty,
 - b) części odpadów innych niż wymienione w lit. a, które ulegają biodegradacji, z wyłączeniem odpadów z instalacji do przetwarzania odpadów oraz odpadów z uzdatniania wody i oczyszczania ścieków w rozumieniu przepisów o odpadach
- przy czym proces ten przebiega w temperaturze pomiędzy 200–320°C w atmosferze beztlenowej lub przy znacznym niedoborze tlenu i przy ciśnieniu bliskim atmosferycznemu bez użycia katalizatorów oraz substancji obcych;
- 34) układ hybrydowy – instalację odnawialnego źródła energii, wytwarzającą energię elektryczną albo energię elektryczną i ciepło, w której w procesie wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła są wykorzystywane nośniki energii wytwarzane oddzielnie z odnawialnych źródeł energii, z możliwością wykorzystania paliwa pomocniczego, i ze źródeł energii innych niż odnawialne, pracujące na wspólny kolektor oraz zużywane wspólnie w tej jednostce wytwórczej do wytworzenia energii elektrycznej lub ciepła;
- 34a) układ pomiarowo-rozliczeniowy – układ pomiarowo-rozliczeniowy w rozumieniu art. 3 pkt 63 ustawy – Prawo energetyczne;
- 35) układ rozdzielony – układ urządzeń służący do wytwarzania energii elektrycznej albo ciepła w odrębnych procesach technologicznych;
- 35a) umowa kompleksowa – umowę kompleksową w rozumieniu ustawy – Prawo energetyczne;
- 35b) użytkownik systemu – użytkownika systemu w rozumieniu art. 3 pkt 12b ustawy – Prawo energetyczne;
- 36) wartość początkowa – wartość początkową w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120 i 295);
- 36a) wodór odnawialny – wodór wytworzony z odnawialnych źródeł energii w instalacji odnawialnego źródła energii, przy czym przez wytwarzanie wodoru odnawialnego należy rozumieć również uzyskanie wodoru odnawialnego w procesie elektrolizy;
- 37) wyłączna strefa ekonomiczna – obszar wyłącznej strefy ekonomicznej Rzeczypospolitej Polskiej w rozumieniu ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 960);
- 38) wysokosprawna kogeneracja – wysokosprawną kogenerację w rozumieniu ustawy – Prawo energetyczne;
- 39) wytwórca – podmiot, który ma siedzibę lub miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego

Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, wytwarzający energię elektryczną lub ciepło z odnawialnych źródeł energii lub wytwarzający biogaz lub biogaz rolniczy, lub biometan, lub wodór odnawialny w instalacjach odnawialnego źródła energii znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub w wyłącznej strefie ekonomicznej;

- 40) zboża pełnowartościowe – ziarna zbóż spełniające wymagania jakościowe dla zbóż w zakupie interwencyjnym określone w art. 7 rozporządzenia wymienionego w pkt 3, które podlegają zakupowi interwencyjnemu.

* Art. 2 pkt 27b i pkt 29b dodane przez art. 1 pkt 2 ustawy z 29.10.2021 r. (Dz.U. poz. 2376) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.04.2022 r., z tym że w zakresie, w jakim dotyczy prosumenta wirtualnego energii odnawialnej w rozumieniu art. 2 pkt 27b nin. ustawy, wejdzie w życie z dniem 2.07.2024 r.

Odnawialne źródło energii

1. Odnawialnym źródłem energii jest odnawialne, niekopalne źródło energii obejmujące energię wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię aerotermalną, energię geotermalną, energię hydrotermalną, hydroenergię, energię fal, prądów i pływów morskich, energię otrzymywaną z biomasy, biogazu, biogazu rolniczego, biometanu, biopłynów oraz z wodoru odnawialnego (art. 2 pkt 22 u.o.z.e.). Taką samą definicją odnawialnego źródła energii posługuje się ustawa – Prawo energetyczne (art. 3 pkt 20). Odnawialne źródło energii w rozumieniu ustawy odpowiada unijnym pojęciom „energii ze źródeł odnawialnych” i „energii odnawialnej” (zob. art. 2 ust. 1 dyrektywy RED II).

Do nieodnawialnych źródeł energii, które zużywają się wraz z ich wykorzystaniem, a ich odtworzenie zajmuje bardzo długi okres lub jest niemożliwe, zalicza się: węgiel brunatny, węgiel kamienny, ropę naftową, gaz ziemny, torf. Odnawialne źródła energii obejmują zasoby energii nieprzetworzonej lub wstępnie przetworzonej (biopaliwa, biogaz, biometan), które są wykorzystywane w instalacjach odnawialnego źródła energii, czyli przetwarzane w procesach energetycznych, w wyniku których wytwarzane są energia elektryczna, ciepło, chłód, ale także biogaz, biogaz rolniczy, biometan, wodór odnawialny (tj. wodór pozyskany z wykorzystaniem innych o.z.e.) (pkt 13). Odnawialność oznacza możliwość wielokrotnego skorzystania z danego zasobu. Zasoby odnawialne to występujące wszędzie źródła energii pierwotnej jak: energia wody, energia wiatru, energia słoneczna, energia geotermalna, energia biomasy. Przez energię pierwotną rozumie się energię zgromadzoną w nośnikach energii pozyskiwanych z natury, przy czym energia ta może być zgromadzona w zasobach odnawialnych, ale także w węglu brunatnym, węglu kamiennym, ropie naftowej, gazie ziemnym. Legalną definicję energii pierwotnej znajdujemy w art. 2 pkt 6 ustawy z 20.05.2016 r. o efektywności energetycznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2166 ze zm.) i zgodnie z nią jest to energia zawarta w pierwotnych nośnikach energii, pozyski-

wana bezpośrednio ze środowiska, znajdująca się w węglu, ropie naftowej, gazie ziemnym, torfie oraz energia wody, wiatru, słoneczna, geotermalna wykorzystywana do wytwarzania energii elektrycznej, ciepła lub chłodu i biomasa. Mianem energii wtórnej (pochodnej) nazywa się z kolei sumę nośników energii uzyskiwanych w wyniku poddania energii pierwotnej procesom przemian energetycznych. Do pochodnych nośników energii należą energia elektryczna, cieplna i mechaniczna, ale również paliwa gazowe z procesów technologicznych, brykiety z węgla kamiennego i brunatnego, produkty procesów koksowania węgla, produkty przerobu ropy naftowej. Do form energii wtórnej zalicza się również energię chemiczną oraz jądrową. Energia wtórna ma wyższą wartość cieplną i określana jest również mianem energii o wyższej użyteczności. O energii przetworzonej i dostarczonej do odbiorcy końcowego, a więc energii stanowiącej ostateczny produkt będący przedmiotem wykorzystania, mówi się jako o energii finalnej. W sensie prawnym energią finalną jest energia przetworzona, paliwa stałe, ciekłe i gazowe, dostarczone odbiorcy końcowemu (art. 2 pkt 7 ustawy o efektywności energetycznej)²⁰.

Każdemu z odnawialnych źródeł energii odpowiadają właściwe technologie oraz typowe zastosowania, np. energia wiatru jest pozyskiwana za pomocą turbin wiatrowych, a energia promieniowania słonecznego jest przekształcana na energię cieplną w kolektorach słonecznych lub jest przetwarzana na energię elektryczną za pomocą paneli fotowoltaicznych. Z punktu widzenia zaliczenia do o.z.e. nie ma znaczenia technologia służąca pozyskiwaniu energii. Technologia jest istotna dla wyróżnienia różnego rodzaju instalacji o.z.e., w których ze źródeł odnawialnych pozyskiwana jest energia (pkt 13). Różnego rodzaju instalacje o.z.e. objęte są różnymi regulacjami i różnymi środkami wsparcia. Energii jądrowej z reguły nie zalicza się do o.z.e. Większość technologii wytwarzania energii jądrowej korzysta z nieodnawialnego paliwa w postaci uranu. Tylko niektóre z nich, wykorzystujące odpady jądrowe w reaktorach typu FBR (systemy energii jądrowej IV generacji), można byłoby ewentualnie zaliczyć do instalacji pozyskiwania energii odnawialnej. Z definicji ustawowej wynika jednak zamknięty katalog o.z.e.

Z technologii o.z.e. największe znaczenie mają elektrownie wiatrowe: lądowe i morskie oraz elektrownie fotowoltaiczne ze względu na możliwość pozyskania z nich dużych ilości energii. Szersze wykorzystanie biomasy i biogazu jest problematyczne z uwagi na ograniczony dostęp do tych zasobów, niejednorodność biomasy, kontrowersyjność wykorzystania gruntów rolnych do produkcji biomasy. Technologie wodorowe są bardzo kosztowne i wymagają dalszego rozwoju. Naukowcy szacują, że 55-proc. udział o.z.e. w produkcji energii elektrycznej jest maksymalny dla polskiego systemu elektroenergetycznego, a z uwzględnieniem ograniczeń sieciowych

²⁰ Więcej na temat D. Niedziółka, *Energia jako dobro i czynnik produkcji* [w:] *Funkcjonowanie polskiego rynku energii*, Warszawa 2018, s. 15 i n.

udział ten waha się między 40 a 50%²¹. Głównymi problemem wykorzystania o.z.e. jest ich ograniczona dyspozycyjność, tzn. uzależnienie od warunków pogodowych, oraz negatywny wpływ na funkcjonowanie sieci energetycznej wysokich napięć (sieci przesyłowych) dużych ilości energii elektrycznej wytwarzanej w rozproszonych źródłach o.z.e.²²

Instalacja odnawialnego źródła energii

2. Instalacją odnawialnego źródła energii jest wyodrębniony organizacyjnie (technicznie) oraz funkcjonalnie zespół urządzeń, w których wytwarza się z o.z.e. pochodne nośniki energii, a więc energię elektryczną, ciepło, chłód, ale również paliwa gazowe, przy czym w przypadku biogazu, biogazu rolniczego, biometanu lub wodoru odnawialnego instalację o.z.e. stanowi wyodrębniony zespół zarówno urządzeń, jak i obiektów budowlanych służących do wytwarzania paliw gazowych z o.z.e. Jeżeli takie zespoły urządzeń połączone są z instalacjami magazynowania energii elektrycznej, biogazu, biogazu rolniczego, biometanu lub wodoru odnawialnego, to instalacje magazynowe również zaliczane są do instalacji o.z.e. (pkt 13). Definicja obejmuje instalacje o.z.e. niezależnie od ich mocy.

Ustawa określa zasady i warunki wykonywania działalności z wykorzystaniem instalacji o.z.e. oraz wprowadza mechanizmy i instrumenty wspierania funkcjonowania tego rodzaju instalacji (art. 1). Wykonywanie działalności gospodarczej z wykorzystaniem instalacji o.z.e. podlega szczególnym warunkom regulacyjnym (zob. art. 3 u.o.z.e., art. 32 ust. 1b pr. energ.). Dla wsparcia wytwarzania energii i paliw w instalacjach o.z.e. przewiduje się różne mechanizmy i środki wsparcia (zob. art. 69a u.o.z.e.). Znaczenie wiodące mają aukcje na sprzedaż energii elektrycznej z o.z.e. rozpisywane przez Prezesa URE (zob. art. 73 u.o.z.e.), ale wyróżnić również można: mechanizm obowiązkowego zakupu energii z o.z.e. w ramach tzw. systemu taryf gwarantowanych FIT (ang. *feed-in-tariff*) (zob. art. 42, 70a u.o.z.e.), mechanizm dopłat do ceny rynkowej energii czy gazu (system FIP, ang. *feed-in premium*) (zob. art. 92 ust. 5 u.o.z.e.), mechanizm wsparcia oparty na prawach majątkowych wynikających z wydawanych przez Prezesa URE świadectw pochodzenia (zob. art. 44 u.o.z.e.). Poza ustawą o o.z.e. jest wiele przepisów, które przewidują szczególne traktowanie instalacji o.z.e. Dla przykładu: instalacje o.z.e. w pierwszej kolejności są przyłączone do sieci pod szczególnym nadzorem Prezesa URE i do sieci elektroenergetycznej o napięciu wyższym niż 1 kV w jednym miejscu przyłączenia można przyłączyć większą liczbę instalacji o.z.e. należących do jednego lub wielu podmiotów (tzw. *cable pooling*, zob. art. 7 ust. 1–1a, 1f pr. energ.); operator systemu elektroenergetycznego daje pierwszeństwo instalacjom o.z.e. w świadczeniu usługi przesyłania lub dystrybucji energii elek-

²¹ I. Filipiak, W. Mielczarski, *Energetyka w okresie transformacji*, Warszawa 2023, s. 73–74.

²² I. Filipiak, W. Mielczarski, *Energetyka...*, s. 31, 84–85.

trycznej (art. 9c ust. 6 pr. energ.); inwestycje dotyczące instalacji o.z.e. mogą być traktowane jako inwestycje celu publicznego, co ma daleko idące konsekwencje związane np. ze szczególnymi warunkami ich lokalizowania (zob. art. 50 i n. u.p.z.p.; zob. też np. wyrok NSA z 25.01.2021 r., II OSK 2542/20, LEX nr 3118190), a jeśli inwestycje dotyczące instalacji o.z.e. nie mają charakteru inwestycji celu publicznego, to i tak są szczególnie traktowane przy lokalizacji inwestycji (art. 61 ust. 3 pkt 3 u.p.z.p.); w pewnym zakresie inwestycje dotyczące instalacji o.z.e. są zwolnione z obowiązku uzyskiwania decyzji o pozwoleniu na budowę oraz zgłoszenia budowy lub wykonywania robót budowlanych (dotyczy to instalowania pomp ciepła, wolno stojących kolektorów słonecznych, urządzeń fotowoltaicznych o mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 150 kW [z zastrzeżeniem wymogu uzgodnienia pod względem ochrony przeciwpożarowej projektów dotyczących urządzeń fotowoltaicznych] – zob. art. 29 ust. 4 pkt 3 lit. c pr. bud.

Wyróżnia się wiele rodzajów instalacji o.z.e.: a) hybrydową instalację odnawialnego źródła energii (pkt 11a), b) instalację o.z.e. w układzie hybrydowym (pkt 34), c) instalację termicznego przekształcania odpadów, d) instalację spalania wielopaliwowego (pkt 15), e) dedykowaną instalację spalania wielopaliwowego (pkt 6), f) dedykowaną instalację spalania biomasy (pkt 5); g) małą instalację (pkt 18), h) mikroinstalację (pkt 19).

Hybrydowa instalacja o.z.e. jest w istocie zespołem instalacji, w których energia elektryczna jest wytwarzana z o.z.e. różniących się „rodzajem oraz charakterystyką dyspozycyjności wytwarzanej energii elektrycznej”, a więc np. może nastąpić połączenie turbiny wiatrowej z panelami fotowoltaicznymi (pkt 11a). Instalacje te (urządzenia wytwórcze) są połączone ze sobą wspólnym miejscem przyłączenia, w ramach współdzielenia przyłącza do sieci (tzw. *cable pooling*). Łączenie pracy urządzeń wytwarzających energię z różnego rodzaju o.z.e. służy lepszemu wykorzystaniu zabezpieczonych zdolności przesyłu energii i wyeliminowaniu istotnego z punktu widzenia sieci niestabilnego funkcjonowania urządzeń w odosobnieniu z racji polegania tych urządzeń na zmiennych siłach przyrody. Od tego rodzaju instalacji wymaga się jednak spełnienia szeregu warunków: określonego stopnia wykorzystania mocy zainstalowanej elektrycznej w ciągu roku; odpowiedniej proporcji mocy zainstalowanej elektrycznej urządzeń wytwórczych wchodzących w skład takiej instalacji (dodano ten warunek, aby połączone urządzenia faktycznie pełniły funkcję stabilizacyjną); odpowiedniej transformacji energii do warunków niezbędnych do jej wprowadzenia do tej sieci; wejścia w skład zespołu urządzeń magazynu energii elektrycznej i w pewnym stopniu wprowadzenia energii do sieci za jego pośrednictwem. Nowelizacją z 17.08.2023 r. określono, w jaki sposób należy ustalić moc zainstalowaną czynną w przypadku tego rodzaju źródła (art. 2 pkt 19b lit. c u.o.z.e.). Przewiduje się udział instalacji hybrydowych w systemie aukcyjnym (zob. art. 77 ust. 5 pkt 24 i 25 w zw. art. 73 ust. 3a u.o.z.e.).

W układzie hybrydowym pracuje jedno urządzenie (instalacja) o.z.e., w którym wykorzystuje się nośniki energii wytwarzane oddzielnie z o.z.e., z możliwością wykorzystania paliwa pomocniczego, i ze źródeł energii innych niż odnawialne, pracujące na wspólny kolektor oraz zużywane wspólnie w tej jednostce wytwórczej do wytworzenia energii elektrycznej lub ciepła (pkt 34). W takim układzie dochodzi do odrębnego spalania paliwa odnawialnego i paliwa konwencjonalnego, ale wytwarzana para wodna napędza wspólny kolektor do wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła.

Instalacja termicznego przekształcania odpadów jest instalacją o.z.e. wytwarzającą energię elektryczną i ciepło ze spalania biomasy będącej odpadem w rozumieniu ustawy z 14.12.2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1587 ze zm.). Pochodzenie odpadów nie jest istotne, gdyż mogą to być zarówno odpady przemysłowe, jak i komunalne, pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, z instalacji do przetwarzania odpadów oraz odpady z uzdatniania wody i oczyszczania ścieków – ale muszą być one niebio-degradowalne (pkt 14).

Instalacją spalania wielopaliwowego jest instalacja o.z.e., w której energia elektryczna lub ciepło są wytwarzane z biomasy, biopłynów, biogazu lub biogazu rolniczego spalanych wspólnie z innymi paliwami (pkt 15). W ustawie wyróżnia się dedykowaną instalację spalania wielopaliwowego, która cechuje się większą efektywnością w stosunku do klasycznej instalacji współspalania (pkt 6). Dedykowana instalacja spalania wielopaliwowego ma być wyposażona w odrębną linię technologiczną służącą do transportu do komory paleniskowej biomasy, biopłynów, biogazu lub biogazu rolniczego lub wykorzystywać tzw. technologię fluidalną przeznaczoną do spalania odpadów przemysłowych wspólnie z paliwami kopalnymi lub paliwami powstałymi z ich przetworzenia oraz z biomasą, biopłynem, biogazem lub z biogazem rolniczym. Spalanie fluidalne jest technologią czystego spalania, w której wraz z zachowaniem wysokiej sprawności spalania paliwa zachowuje się równoczesne zmniejszenie emisji wszystkich podstawowych zanieczyszczeń. Nadto wyróżnia się dedykowaną instalację spalania biomasy (pkt 5), w której spalana ma być wyłącznie biomasa albo biomasa wraz innym paliwem, tj. z biogazem, biogazem rolniczym lub biopłynami – innego rodzaju paliwo może być stosowane jako pomocnicze wyłącznie w celach rozruchowych (zob. pkt 27).

Mikroinstalacja, mała instalacja

3. Pośród instalacji o.z.e. wyróżniono mikroinstalacje oraz tzw. małe instalacje (pkt 18 i 19), a więc takie instalacje o.z.e., których moc (moc zainstalowana elektryczna w rozumieniu art. 2 pkt 19b u.o.z.e. i moc osiągalna cieplna w przypadku skojarzenia) nie przekracza pewnych ustawowo określonych wartości i które są przyłączone do sieci o określonym napięciu. Pod pojęciem instalacji kryją się urządzenia wytwórcze służące do produkcji energii elektrycznej lub energii elektrycznej wraz z ciepłem (pkt 13). Instalacje tego rodzaju poddaje się szczególnemu reżimowi regulacyjnemu. Podjęcie

i wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania energii elektrycznej w mikroinstalacji i małej instalacji nie wymaga uzyskania koncesji (art. 3, art. 32 ust. 1 pkt 1 lit. c–d pr. energ.). Nie wymaga decyzji o pozwoleniu na budowę oraz zgłoszenia organowi administracji architektoniczno-budowlanej instalowanie mikroinstalacji takich jak: pompy ciepła, wolno stojące kolektory słoneczne, urządzenia fotowoltaiczne o mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 150 kW (art. 29 ust. 4 pkt 3 lit. a pr. bud.). Mikroinstalacje są wykorzystywane przez odbiorców końcowych, którzy zajmują się energetyką prosumencką (zob. art. 2 pkt 27a u.o.z.e.).

Przedsiębiorstwo energetyczne

4. Komentowana ustawa posługuje się pojęciami: przedsiębiorstwa energetycznego (pkt 28), operatora systemu przesyłowego (pkt 23), operatora systemu dystrybucyjnego (pkt 24), operatora informacji rynku energii (pkt 22a). W przypadku wszystkich tych pojęć ustawa odsyła do definicji Prawa energetycznego. Przedsiębiorstwem energetycznym są podmioty zdefiniowane w art. 3 pkt 12 pr. energ. Są to podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: a) wytwarzania, przetwarzania, magazynowania, przesyłania, dystrybucji paliw albo energii lub obrotu nimi lub b) przesyłania dwutlenku węgla, lub c) przeładunku paliw ciekłych, lub d) agregacji. Pośród przedsiębiorstw energetycznych wyróżniają się funkcjonalnie, ale również pod względem zakresu odpowiedzialności prawnej za sprawy zaopatrzenia energetycznego przedsiębiorstwa zajmujące się przesyłem lub dystrybucją paliw lub energii, a więc transportem paliw lub energii sieciami, tzw. przedsiębiorstwa sieciowe (zob. art. 3 pkt 4 i 5 pr. energ.).

Operator systemu energetycznego

5. Pośród przedsiębiorstw sieciowych wyróżniają się operatorzy systemów energetycznych, na których spoczywają szczególne zadania związane z funkcjonowaniem sieciowych systemów paliwowych i energetycznych. Operatorem systemu przesyłowego jest przedsiębiorstwo sieciowe odpowiedzialne za ruch sieciowy w systemie przesyłowym gazowym (obejmującym sieci gazowe wysokich i średnich ciśnień) albo w systemie przesyłowym elektroenergetycznym (obejmującym sieć elektroenergetyczną najwyższych lub wysokich napięć) (art. 3 pt. 24 pr. energ.). Prawo energetyczne przewiduje po jednym operatorze systemu przesyłowego dla sektorów gazu ziemnego i elektroenergetyki (art. 9h ust. 2 pr. energ.) i te podmioty pełnią szczególną rolę w bilansowaniu całego systemu elektroenergetycznego czy gazowego w Polsce²³. Operatorami systemów dystrybucyjnych są przedsiębiorstwa sieciowe odpowiedzialne za ruch sieciowy

²³ I tak np. I. Filipiak, W. Mielczarski podkreślają, że wyłącznie operator elektroenergetycznego systemu przesyłowego ma wiedzę na temat całego systemu elektroenergetycznego, „upoważnienia prawne” oraz infrastrukturę umożliwiającą mu zarządzanie tym systemem – I. Filipiak, W. Mielczarski, *Energetyka w okresie transformacji*, Warszawa 2023, s. 81.

w systemie dystrybucyjnym gazowym (obejmującym sieci gazowe wysokich, średnich i niskich ciśnień) albo w systemie dystrybucyjnym elektroenergetycznym (obejmującym sieć elektroenergetyczną wysokich i średnich napięć) (art. 3 pkt 25 pr. energ.). Operatorów systemów dystrybucyjnych w sektorach gazu i energii elektrycznej jest wielu.

Operator informacji rynku energii

6. Operator informacji rynku energii jest podmiotem odpowiedzialnym za zarządzanie i administrowanie Centralnym Systemem Informacji Rynku Energii (CSIRE) oraz za przetwarzanie zgromadzonych w tym systemie informacji na potrzeby realizacji procesów rynku energii i wymiany informacji pomiędzy użytkownikami systemu elektroenergetycznego (zob. art. 3 pkt 72 pr. energ.). CSIRE jest systemem teleinformatycznym skomunikowanym z systemami zdalnego odczytu operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych i operatora systemu przesyłowego elektroenergetycznego. W nim gromadzone oraz przetwarzane są dane niezbędne m.in. do zmiany sprzedawcy energii elektrycznej i dokonywania rozliczeń za jej sprzedaż oraz dostarczanie.

Odbiorca

7. Odbiorcą jest każdy podmiot, który otrzymuje lub pobiera paliwa lub energię na podstawie umowy z przedsiębiorstwem energetycznym (art. 3 pkt 13 pr. energ.). Do grona odbiorców zaliczane są osoby fizyczne, zarówno te przeznaczące energię na potrzeby gospodarstwa domowego, jak i te, które wykorzystują energię lub paliwa na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej, a także osoby prawne. Odbiorcą może być również inne przedsiębiorstwo energetyczne, przedsiębiorstwo obrotu. Dla uzyskania statusu odbiorcy konieczne jest zawarcie umowy z przedsiębiorstwem energetycznym. Może to być umowa sprzedaży paliw lub energii, umowa kompleksowa, umowa przesłania lub dystrybucji, umowy o świadczenie usług magazynowania paliw gazowych lub umowy o świadczenie usług skraplania gazu i inne. *A contrario* za odbiorców nie sposób uznać podmiotów otrzymujących lub pobierających paliwa lub energię bez umowy z przedsiębiorstwem energetycznym – osoby te dopuszczają się nielegalnego pobierania paliw lub energii (zob. art. 3 pkt 18 pr. energ.), co jest sankcjonowane prawnie.

Odbiorca końcowy

8. Odbiorcę dokonującego zakupu paliw lub energii na własny użytek nazywa się „odbiorcą końcowym” (art. 3 pkt 13a pr. energ.). Do „własnego użytku” zarazem nie zalicza się zakupu energii elektrycznej w celu jej magazynowania lub zużycia na potrzeby wytwarzania, przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej, jak również zakupu paliw

gazowych w celu ich zużycia na potrzeby przesyłania, dystrybucji, magazynowania paliw gazowych, skraplania gazu ziemnego lub regazyfikacji skroplonego gazu ziemnego. Magazynowanie energii elektrycznej definiowane jest w art. 3 pkt 59 pr. energ.²⁴ Ustawa o o.z.e. nakazuje posługiwanie się pojęciami odbiorcy i odbiorcy końcowego w rozumieniu Prawa energetycznego (pkt 20 i pkt 22). Pośród odbiorców końcowych wyróżnia się odbiorców paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła w gospodarstwie domowym, którzy dokonują zakupu energii i paliw wyłącznie w celu ich zużycia w gospodarstwie domowym (art. 3 pkt 13b pr. energ.). Tacy odbiorcy korzystają ze szczególnej ochrony prawnej na gruncie przepisów szeroko rozumianego prawa energetycznego. Są oni konsumentami w rozumieniu art. 22¹ k.c., co oznacza, że są objęci ochroną wynikającą z przepisów prawa konsumenckiego oraz interwencji Prezesa UOKIK. W ustawie o o.z.e. również jest mowa o odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, ale nie ma w tym zakresie odesłania do Prawa energetycznego, co jednak nie stanowi przeszkody, aby posłużyć się pojęciem Prawa energetycznego.

Prosument

9. Wśród odbiorców końcowych wyróżniają się prosumenci, którzy wytwarzają energię elektryczną z o.z.e. na własne potrzeby w mikroinstalacji (pkt 27a). Prosumentem może być odbiorca końcowy energii elektrycznej w gospodarstwie domowym lub inny odbiorca końcowy, z tym jednak zastrzeżeniem, że wytwarzanie energii nie może stanowić przedmiotu przeważającej działalności gospodarczej określonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy z 29.06.1995 r. o statystyce publicznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 773). Pojęcie mikroinstalacji definiowane jest odrębnie i kryją się za nim instalacje wytwórcze służące do produkcji energii elektrycznej lub energii elektrycznej i ciepła (chłodu) z odnawialnych źródeł energii. Mikroinstalacja ma mieć moc zainstalowaną elektryczną nie większą niż 50 kW i ma być przyłączona do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV (art. 2 pkt 19). Moc zainstalowaną elektryczną instalacji o.z.e. należy rozumieć zgodnie z art. 2 pkt 19b u.o.z.e.

Mikroinstalacja prosumenta przyłączona jest do sieci dystrybucyjnej sieciowego przedsiębiorstwa energetycznego i jest on rozliczany z ilości energii elektrycznej wprowadzonej do sieci wobec ilości energii elektrycznej pobranej przez niego z sieci (zob. art. 4 ust. u.o.z.e.). Sprzedawca w celu prowadzenia rozliczeń prowadzi konto

²⁴ Możliwości magazynowania energii elektrycznej są bardzo ograniczone. Największe zastosowanie mają elektrownie szczytowo-pompowe, które umożliwiają przesunięcie w czasie końcowego zużycia energii elektrycznej poprzez magazynowanie wody. W Polsce moc zainstalowanych elektrowni szczytowo-pompowych stanowi niecałe 6% maksymalnego zapotrzebowania na energię elektryczną i zdaniem naukowców elektrownie szczytowo-pompowe nie są w stanie skompensować wahań występujących w produkcji energii z o.z.e. – I. Filipiak, W. Mielczarski, *Energetyka w okresie transformacji*, Warszawa 2023, s. 114.

dla prosumenta energii odnawialnej, na którym ewidencjonuje ilości energii elektrycznej i wartości energii elektrycznej oraz wynikającą z nich wartość środków za energię elektryczną należną prosumentowi.

Energetyka prosumencka jest wspierana i prosumenci podlegają szczególnemu reżimowi regulacyjnemu. Wspomnieć można, że w zależności od wielkości mocy instalacji w stosunku do mocy określonej w warunkach przyłączenia odbiorcy końcowego (tj. warunków, które wydano przed przyłączeniem mikroinstalacji do sieci) przyłączanie mikroinstalacji nie musi odbywać się na podstawie umowy o przyłączenie do sieci, ale może odbywać się w prostszym trybie zgłoszenia (art. 7 ust. 8d⁴–8d¹⁰ pr. energ.). Energia wprowadzona do sieci przez prosumentów podlega rozliczeniu ze sprzedawcą na szczególnych warunkach. Zgodnie z art. 4 ust. 1a pkt 2 u.o.z.e. prosumenci zbiorowi są objęci tzw. wartościowym systemem rozliczania energii (tzw. net-billing). System ten obowiązuje od 1.07.2022 r. i zastąpił on dotychczas obowiązujący system opustów (net metering), lecz prosumenci energii odnawialnej dotychczas korzystający z systemu opustów lub którzy zdążyli do niego przystąpić w terminie przewidzianym w przepisach przejściowych mogą z niego jeszcze przez pewien czas korzystać (art. 4d ust. 2–11 u.o.z.e.). Działalności prosumenta, który nie jest przedsiębiorcą, nie traktuje się jako działalności gospodarczej (art. 4 ust. 8 u.o.z.e.)²⁵.

O prosumentach wiele mówi się w Polityce energetycznej Polski do 2040 r. Jednym z projektów strategicznych tej Polityki jest rozwój tzw. energetyki rozproszonej opartej na instalacjach niewielkich mocy, która ma stanowić podstawę rozwoju lokalnego wymiaru energetyki i nadać transformacji energetycznej tzw. partycypacyjny charakter²⁶. Obok dużych, profesjonalnych podmiotów znacznie mniejsze podmioty mają w ten sposób włączyć się aktywnie w proces transformacji energetycznej i uczestniczyć w budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego. W ramach energetyki rozproszonej wyróżnia się rozmaite podmioty, między innymi: 1) aktywnych odbiorców, a więc podmioty indywidualne, w tym podmioty wytwarzające energię na własne potrzeby w mikroinstalacjach, którzy mają możliwość oddania nadwyżki wytworzonej energii elektrycznej do sieci i jej sprzedaży, podmioty mające możliwość uczestniczenia w innych formach aktywności służących funkcjonowaniu systemu elektroenergetycznego (np. DSR [usługi czasowej redukcji mocy], poprawy efektywności energetycznej); 2) szeroko rozumiane społeczności energetyczne, czyli formy zinstytucjonalizowanej zbiorowej aktywności odbiorców energii, w tym klastry energii, spółdzielnie energetyczne – organizacje te dla dobra swoich członków

²⁵ Więcej nt. prosumentów M. Przybylska, *Energetyka prosumencka w rozwoju energii odnawialnej* [w:] *Kierunki rozwoju branży odnawialnych źródeł energii w Polsce*, red. A. Skorupka, Warszawa 2023, s. 45 i n.

²⁶ Więcej nt. rozwoju energetyki rozproszonej: Z. Muras, *Energetyka rozproszona – prawne kierunki rozwoju rynku energii elektrycznej w Polsce* [w:] *Kierunki rozwoju branży odnawialnych źródeł energii w Polsce*, red. A. Skorupka, Warszawa 2023, s. 13 i n.

wytwarzają energię elektryczną i podejmują się innych działalności, np. magazynowania energii, dzielenia się energią²⁷.

Pod pojęciem energetyki rozproszonej rozumie się infrastrukturę energetyczną opartą na nisko- i zeroemisyjnych źródłach wytwórczych energii elektrycznej i ciepłej, posiadającą relatywnie niewielką moc i pracującą dla potrzeb lokalnych²⁸. Z tym pojęciem koresponduje pojęcie energetyki obywatelskiej, które również zakłada budowę systemu lokalnych, małoskalowych źródeł, ale również zakłada wprowadzenie modelu biznesowego w zakresie wytwarzania energii, w którym kluczowe są: aktywny udział jednostek, odbiorców końcowych i ich zrzeszeń (np. spółdzielni mieszkaniowych); zapewnienie finansowania bezpośrednio ze środków obywateli, przedsiębiorców i przy współudziale jednostek samorządu terytorialnego. Celem energetyki obywatelskiej jest umożliwienie dostępu do energii ze źródeł odnawialnych, z naciskiem na wykorzystanie lokalnego potencjału, ale również podnoszenie stopnia racjonalizacji konsumpcji energii poprzez zwiększenie społecznej świadomości proekologicznej oraz dostęp do środków polepszenia efektywności energetycznej. Niekiedy pojęcie energetyki rozproszonej traktuje się jako szersze od pojęcia energetyki obywatelskiej²⁹, ale w gruncie rzeczy zależy to od punktu odniesienia. W każdym razie trzon energetyki obywatelskiej mają tworzyć podmioty aktywnie działające na rynku energii, zarówno indywidualnie, jak i zbiorowo, a więc prosumenci, współproducenci, spółdzielnie energetyczne, klastry energii, społeczności energetyczne³⁰.

Na gruncie polityki unijnej dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z 5.06.2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE (Dz.Urz. UE L 158, s. 125, ze zm.), realizując ideę odbiorcy aktywnego, przyjęła, że odbiorcy końcowi będą zużywać, magazynować oraz sprzedawać na rynku energię elektryczną wytwarzaną we własnym zakresie oraz uczestniczyć we wszystkich rynkach energii elektrycznej, w tym przez magazynowanie energii, tzw. odpowiedź odbioru, uczestnictwo w systemach elastyczności i efektywności energetycznej (zob. art. 15 dyrektywy 2019/844). Rozwój nowych technologii umożliwia różne formy zaangażowania konsumentów. Regulację nt. prosumentów energii odnawialnej znajdujemy natomiast w dyrektywie RED II, która wymaga od państw członkowskich, aby nie napotykali oni dyskryminujących lub nieproporcjo-

²⁷ Polityka energetyczna Polski do 2040 r., s. 66–67.

²⁸ I. Filipiak, W. Mielczarski za „generację rozproszoną” uważają źródła energii elektrycznej, które są przyłączone do sieci dystrybucyjnej i nie zawsze podlegają koordynacji produkcji przez operatorów sieci; do takich m.in. zaliczają o.z.e., mikroinstalacje, magazyny energii. Autorzy ci dostrzegają wiele zagrożeń dla jakości dostaw energii elektrycznej i parametrów pracy sieci elektroenergetycznych w związku ze znaczną ilością generacji rozproszonej – I. Filipiak, W. Mielczarski, *Energetyka w okresie transformacji*, Warszawa 2023, s. 84–88.

²⁹ Tak A. Kucharska, *Społeczny wymiar klastrów energii [w:] Klastry energii. Regulacje, teoria i praktyka*, red. E. Matczyńska, A. Kucharska, Rzeszów 2020, s. 94–95.

³⁰ Więcej A. Dyląg, A. Kassenberg, W. Szymalski, *Energetyka obywatelska w Polsce – analiza stanu i rekomendacje do rozwoju*, Warszawa 2013, s. 11 i n.

nalnych obciążeń lub kosztów, nie byli obciążani nieuzasadnionymi opłatami. Państwa członkowskie mają zapewnić szerokie możliwości działania prosumentom samodzielnie lub za pośrednictwem koncentratorów, również w ramach tzw. społeczności energetycznych (art. 21 i 22 dyrektywy RED II).

Partnerski handel energią

10. Dyrektywa RED II między innymi wymaga, aby prosumenci energii odnawialnej, działający samodzielnie lub za pośrednictwem koncentratorów, mieli prawo sprzedawać swoje nadwyżki produkcji odnawialnej energii elektrycznej i żeby mogli to czynić również w ramach tzw. partnerskiego (peer-to-peer) handlu, a więc na podstawie umowy zawierającej z góry określone warunki dotyczące zautomatyzowanego wykonania transakcji i płatności za nią (art. 2 pkt 18 i art. 21 ust. 2 lit. a dyrektywy RED II). Umowy w ramach partnerskiego handlu energią z o.z.e. zawiera się, rozlicza i rozwiązuje z wykorzystaniem platformy partnerskiego handlu energią z o.z.e., przez którą rozumie się internetową platformę handlową umożliwiającą zautomatyzowane wykonanie transakcji i płatności bezpośrednio między stronami tych umów albo za pośrednictwem strony trzeciej (art. 3a ust. 2 u.o.z.e.). Prosument energii odnawialnej lub prosument zbiorowy w ten sposób mają możliwość sprzedaży energii odnawialnej innym użytkownikom systemu na odległość, w sposób zautomatyzowany, z wykorzystaniem lub nie platformy koncentratora, czyli podmiotu, który agreguje wielkości energii elektrycznej oferowanej przez odbiorców końcowych (zob. art. 6a pr. energ.). W każdym razie tego rodzaju transakcje podlegać jednak mają z góry określonym warunkom regulującym ich automatyczne wykonanie i rozliczenie.

Dyrektywa RED II posługuje się definicją partnerskiego (peer-to-peer) handlu (art. 2 pkt 18) i zakłada realizację handlu partnerskiego na dwa sposoby: pierwszym jest zawarcie umowy z określonymi z góry warunkami polegającymi na zautomatyzowaniu wykonania transakcji sprzedaży energii elektrycznej i płatności za nią bezpośrednio między uczestnikami; drugi wariant angażuje pośrednika do transakcji, będącego certyfikowanym uczestnikiem rynku, który jest agregatorem. Mówiąc o pośrednictwie w handlu partnerskim dyrektywa RED II posługuje się określeniem „koncentrator”, lecz zdaje się to odpowiadać polskiemu pojęciu agregacji, chociaż pośredniczenie w partnerskim handlu energią ustawa traktuje jednak jako obrót w rozumieniu art. 3 pkt 6 pr. energ. (art. 3a ust. 1 u.o.z.e.), z czego zdaje się wynikać obowiązek uzyskania koncesji. Jeżeli mamy do czynienia z agregacją, to zauważyć można, że agregatorzy ujawniani są w wykazie agregatorów Prezesa URE i mają tam ujawniać, czy zamierzają prowadzić działalność również przy użyciu platformy partnerskiego handlu energią z odnawialnych źródeł energii (art. 5b⁴ pr. energ.).

Przez platformę partnerskiego handlu energią z odnawialnych źródeł energii rozumie się internetową platformę handlową w rozumieniu załącznika nr 2 do ustawy z 5.07.2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa (Dz.U. z 2023 r. poz. 913 ze zm.), co oznacza, że w przypadku platformy partnerskiego handlu mamy do czynienia z usługą cyfrową regu-

lowaną prawem polskim i unijnym, np. dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1148 z 6.07.2016 r. w sprawie środków na rzecz wysokiego wspólnego poziomu bezpieczeństwa sieci i systemów informatycznych na terytorium Unii (Dz.Urz. UE L 194, s. 1).

Regulacje dotyczące handlu peer-to-peer (partnerskiego), w tym omawianą definicję z art. 2 pkt 27¹ u.o.z.e., wprowadzono nowelizacją ustawy z 17.08.2023 r. (Dz.U. poz. 1762). Dodać można, że nowelizacją tą dodano ust. 2d w art. 5 pr. energ., który jednoznacznie pozwala (w gruncie rzeczy nie wiadomo, w jakim celu, skoro jest zasada TPA) na zawieranie umów sprzedaży energii elektrycznej wytworzonej z o.z.e. bezpośrednio między odbiorcą a podmiotem wytwarzającym energię elektryczną lub ciepło z odnawialnych źródeł energii lub wytwarzającym biogaz lub biogaz rolniczy, lub biometan, lub wodór odnawialny w instalacjach odnawialnego źródła energii (*renewables power purchase agreement*), a także pozwala na korzystanie z linii pośrednich.

Prosument zbiorowy i wirtualny

11. W związku z dyrektywą RED II wprowadzono do ustawy pojęcia: „prosumenta wirtualnego energii odnawialnej” (pkt 27b), „prosumenta zbiorowego energii elektrycznej” (pkt 27c), „reprezentanta prosumentów” (pkt 29b). Pojęcie prosumenta zbiorowego energii odnawialnej służy eksploatacji instalacji o.z.e. w budynkach wielolokalowych, tzn. daje możliwość wytwarzania energii elektrycznej przez odbiorcę końcowego (prosumenta) za pośrednictwem wewnętrznej instalacji elektrycznej budynku wielolokalowego, w której ten odbiorca końcowy ma punkt poboru. Prosument zbiorowy energii odnawialnej może wykorzystywać mikroinstalację i małą instalację (zwykły prosument może wykorzystywać tylko mikroinstalację – art. 2 pkt 27a u.o.z.e.), a jego instalacja nie stanowi części składowej budynku wielolokalowego (zob. art. 4a ust. 2 u.o.z.e.). Natomiast instalacja prosumenta zbiorowego powinna posiadać odrębny licznik dla określenia ilości energii wyprodukowanej przez taką instalację i dokonania rozliczenia z art. 4 ust. 2 u.o.z.e.; niezbędne jest bowiem rozróżnienie energii elektrycznej wytworzonej w instalacji o.z.e. od energii pobieranej na potrzeby nieruchomości wspólnej. Prosument zbiorowy energii odnawialnej może przypisać do jednego punktu poboru energii, w którym pobiera energię elektryczną, moc zainstalowaną elektryczną instalacji o.z.e., która nie przekracza mocy umownej ustalonej dla tego punktu poboru energii, nie większą niż 50 kW (art. 4 ust. 1c u.o.z.e.).

Koncepcja prosumenta wirtualnego energii odnawialnej opiera się na przypisaniu określonej części energii wytworzonej z instalacji o.z.e. oddalonej od odbiorcy końcowego do danego punktu poboru energii tego odbiorcy końcowego. Mówiąc inaczej, instalacja o.z.e. znajduje się w innym miejscu niż miejsce dostarczania energii elektrycznej do odbiorcy końcowego (prosumenta wirtualnego), przy czym jest warunek, aby ta instalacja o.z.e. (mała instalacja lub mikroinstalacja) nie była przyłączona do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej za pośrednictwem wewnętrznej instalacji elektrycznej budynku

wielolokalowego. Również prosument wirtualny energii odnawialnej może przypisać do jednego punktu poboru energii moc nie większą niż 50 kW i nieprzekraczającą mocy umownej ustalonej dla tego punktu poboru energii (art. 4 ust. 1c u.o.z.e.). Przepisy o prosumencie wirtualnym energii odnawialnej wchodzi w życie z dniem 2.07.2024 r.³¹

Gdy więcej niż jeden prosument zbiorowy energii odnawialnej wytwarza energię elektryczną w danej mikroinstalacji lub małej instalacji lub więcej niż jeden prosument wirtualny energii odnawialnej wytwarza energię elektryczną w instalacji odnawialnego źródła energii (gdy więcej niż jeden podmiot korzysta z instalacji) – wtedy prosumenci zbiorowi energii odnawialnej lub prosumenci wirtualni energii odnawialnej mają obowiązek zawrzeć między sobą umowę o przepisaniu udziałów w wytwarzaniu energii elektrycznej z odnawialnego źródła energii; do udziałów określonych w umowie przypisuje się maksymalną moc zainstalowaną elektryczną, wyrażoną w jednostkach energii (art. 4a ust. 1 u.o.z.e.).

Prosumenci zbiorowi i wirtualni korzystają z takiego samego systemu rozliczeń jak „zwykły” prosument energii odnawialnej; system ten zakłada rozliczenie wartości energii elektrycznej wprowadzonej do sieci elektroenergetycznej i energii elektrycznej pobranej z tej sieci (tzw. net-billing) (art. 4 ust. 1a u.o.z.e.). Prosumentem zbiorowym bądź wirtualnym może być odbiorca końcowy energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, jak i przedsiębiorca, przy czym w przypadku tego ostatniego dodano warunek, że prosumpcja nie może stanowić przedmiotu przeważającej działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów prawa o statystyce publicznej. W świetle obowiązujących przepisów rodzaj przeważającej działalności w przypadku podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na podstawie procentowego udziału poszczególnych rodzajów działalności w ogólnej wartości przychodów ze sprzedaży lub, jeżeli nie jest możliwe zastosowanie tego miernika, na podstawie udziału pracujących, wykonujących poszczególne rodzaje działalności, w ogólnej liczbie pracujących (§ 9 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 30.11.2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń, Dz.U. poz. 2009 ze zm.).

Reprezentant prosumentów

12. Z art. 4a ust. 1 u.o.z.e. wynika, że w umowie zawieranej przez współprosumentów (zbiorowych lub wirtualnych) określa się nie tylko udział przypadający na każdego prosumenta w wytwarzaniu energii elektrycznej w danej instalacji (mikroinstalacji, małej instalacji), ale także reprezentanta prosumentów. Reprezentant prosumentów jest podmiotem, który na podstawie przedmiotowej umowy jest uprawniony do reprezentowania prosumentów w relacjach z: operatorem systemu dystrybucyjnego

³¹ Art. 48 pkt 6 ustawy z 28.07.2023 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1681).

elektroenergetycznego, zarządcą budynku wielolokalowego lub organami administracji architektoniczno-budowlanej – w przypadku prosumenta wirtualnego energii odnawialnej – podmiotem odpowiedzialnym za bilansowanie handlowe (art. 2 pkt 29b u.o.z.e.). Reprezentantem prosumentów może być osoba fizyczna, osoba prawna lub podmiot mający zdolność prawną, np. wspólnota mieszkaniowa, zarządca nieruchomości, spółdzielnia mieszkaniowa, sprzedawca energii.

13. Odbiorca końcowy może zostać jednocześnie prosumentem indywidualnym, zbiorowym, wirtualnym energii odnawialnej, np. spółdzielnia mieszkaniowa, która wytwarza energię elektryczną na potrzeby części wspólnej nieruchomości, która jest indywidualnym prosumentem energii odnawialnej, może również zainstalować nową instalację lub zwiększyć moc starej, a następnie podzielić się wytwarzaną w niej energią z mieszkańcami. Może również przypisać do danego punktu poboru energii udział wynikający ze statusu prosumenta wirtualnego. Z art. 4 ust. 1c u.o.z.e. wynika, że warunkiem łączenia różnych rodzajów prosumpcji jest przypisanie do danego punktu poboru energii mocy nie większej niż 50 kW, wliczając w to moc instalacji eksploatowanej na warunkach prosumpcji indywidualnej oraz udziały w mocy instalacji wynikające z posiadania statusu prosumenta zbiorowego i wirtualnego, określone w umowie prosumenckiej.
14. Klastry energii, spółdzielnie energetyczne oraz obywatelskie społeczności energetyczne – podobnie jak prosumpcja – są formami organizacji energetyki rozproszonej, energetyki obywatelskiej, a więc opartej na wykorzystaniu lokalnego potencjału i aktywizacji obywateli. Formy te wpisują się w koncepcję nowego modelu energetyki, wynikającego z polityki unijnej, zawartego w pakiecie energetyczno-klimatycznym, w którym kładzie się nacisk na aktywne uczestnictwo odbiorcy końcowego na rynku energii. W związku ze wzmocnieniem pozycji odbiorcy końcowego oraz rozwojem energetyki obywatelskiej w motywie 43 dyrektywy 2019/944 wskazano, że celem jest między innymi uznanie niektórych kategorii obywatelskich inicjatyw w zakresie energii podejmowanych na poziomie Unii za „obywatelskie społeczności energetyczne” i zapewnienie im „korzystnych ram działania, sprawiedliwego traktowania, równych szans oraz precyzyjnie określonego zestawu praw i obowiązków”³².

Klaster energii

15. Klaster energii jest porozumieniem lokalnie działających podmiotów zajmujących się wytwarzaniem, konsumpcją, magazynowaniem i sprzedażą energii pochodzą-

³² Na tym tle T. Marzec zauważa, że korzystna regulacja prawna w omawianym zakresie powinna: 1) umożliwiać obywatelskim społecznościom energetycznym uzyskanie przyłączenia do sieci dystrybucyjnej, 2) zapewnić im wsparcie ze strony państwa, 3) ukierunkowywać społeczności energetyczne zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju za pomocą systemu zachęt, 4) wdrażać przepisy UE regulujące społeczności energetyczne – T. Marzec, *Legal Determinants of Energy Cooperatives' Development in Poland* [w:] *Energy Cooperatives in selected countries of the World*, red. A. Suchoń, T. Marzec, Poznań 2023, s. 157, otwarty dostęp do publikacji na stronie: <https://press.amu.edu.pl/> (dostęp: 29.04.2024 r.).